

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

“BH-GAS” D.O.O SARAJEVO ZA 2012.GODINU

Broj: 06-14/13

Sarajevo, maj 2013. godine

UPRAVI „BH-GAS“ D.O.O. SARAJEVO**NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE*****Predmet revizije***

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja „BH-GAS“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu–Društvo), bilansa stanja sa stanjem na dan 31.12.2012. godine i pripadajućih bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je završila na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, kao i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i Međunarodnim računovodstvenim standardima. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Društva sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima uključujući odredbe zakona i propisa koji određuju iznose i objavljivanje u finansijskim izvještajima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ br: 22/06) i Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima (da li se sredstva koriste za utvrđene namjene te da se izvrši ocjena finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola).

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zasnovan je na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed prevare ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše revizorsko mišljenje.

Osnov za izražavanje mišljenja:

1. U finansijskim izvještajima priznate su obaveze po osnovu glavnice i kamate po ino kreditima u iznosu od 27.464.934 KM, bez relevantne dokumentacije, obzirom da je upitna vjerovatnoća odliva sredstava. Prema paragrafu 91. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa i podmirenja obaveza. Zbog navedenog ne može se potvrditi da su iskazane obaveze, obaveze Društva jer se iste ne izmiruju, a priznati troškovi kamata i kursnih razlika značajno utiču na rezultate poslovanja (što je pojašnjeno u tački 4.8. Izvještaja);
2. Uprava Društva nije poduzela sve aktivnosti na naplati redovnih potraživanja od kojih su najznačajnija potraživanja od Fabrike glinice „Birač“ AD Zvornik, sa stanjem duga na datum bilansa od 22.284.208 KM i A.D. „Zvornikstan“ Zvornik koji duguje 3.449.420 KM.

Društvo nije izvršilo utuženje navedenih neplaćenih dugovanja niti su ista obezbjeđena bankarskim garancijama niti drugim sredstvima. Navedenim kupcima nije izvršena obustava isporuke prirodnog gasa, iako prema zaključenim ugovorima Društvo, u slučaju neurednog izmirenja obaveza, nema obavezu isporučiti naručene količine gasa. Za nastali dug A.D. „Zvornikstan“ Zvornik od 1.006.541 KM za period 01.1.-31.12.2012. godine, nije zaključen ugovor o isporuci (što je pojašnjeno u tački 4.6. Izvještaja);

3. Za nabavku bankarskih usluga (kratkoročni revolving kredit u iznosu od 11.360.000 KM) Društvo nije provelo proceduru Zakona o javnim nabavkama BiH, a po istom je imalo troškove kamata i naknada u ukupnom iznosu od 242.247 KM (što je pojašnjeno u tački 4.13. Izvještaja);
4. Na ime regresa za godišnji odmor isplaćeno je 55.650 KM što nije u skladu sa Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju FBiH, kojim je utvrđeno da je uslov za isplatu regresa da Društvo nije poslovalo sa gubitkom u prethodnoj godini. Obzirom da je Društvo u prethodnoj godini iskazalo gubitak u iznosu od 1.666.914 KM ne može se potvrditi opravdanost isplate regresa uposlenicima u 2012. godini (što je pojašnjeno u tački 4.11. Izvještaja).

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno finansijski položaj „BH-GAS“ d.o.o. Sarajevo na dan 31.12.2012. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje „BH-GAS“ d.o.o. Sarajevo tokom 2012. godine, osim za napomene navedene u tačkama prethodnog pasusa, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Ističemo pitanja koja nisu uticala na davanje Mišljenja:

- Ne može se potvrditi da su od strane Uprave poduzete aktivnosti propisane važećim propisima i internim aktima, posebno uvažavajući činjenicu ugovornih uzansi, kada je u pitanju isporuka gasa i naplata iste. Naglašavamo da Uprava nije protestirala bankovnu garanciju kojom su bila obezbijedena potraživanja od Fabrike glinice „Birač“ AD Zvornik (1.000.000 EUR-a). Ovo ističemo iz razloga što je nad navedenim kupcem u 2013. godini pokrenut stečajni postupak, što u krajnjem može utjecati i na stalnost poslovanja Društva. Također, isto je uticalo i na likvidnost Društva (u odnosu na 2011. godinu za cca 13 miliona KM), zbog čega se Društvo zadužilo kod komercijalne banke (što je pojašnjeno u tački 4.6. i 4.8. Izvještaja).
- Društvo je u revidiranoj godini iskazalo negativan finansijski rezultat u iznosu od 6.287.849 KM, od čega se na gubitak od poslovnih aktivnosti odnosi 5.835.271 KM. Ostvarena je prosječna prodajna cijena od 862,08 KM/1000 Sm³, dok cijena koštanja iznosi 886,26 KM/1000 Sm³ prosječno na nivou godine. Razlika između ove dvije cijene predstavlja gubitak iz poslovnih aktivnosti, gdje prodajne cijene prema distributivnim preduzećima nisu pratile nabavnu cijenu gasa, što je direktno prouzrokovalo negativan finansijski rezultat. Društvo već treću godinu ostvaruje gubitak u poslovanju, zbog čega ukazujemo na potrebu izvršenja kompletne analize poslovanja u cilju prevazilaženja navedenih poteškoća. Za rješavanje problema, gdje prodajna marža nije dostatna za pokriće operativnih troškova, potrebno je dodatno angažovanje resornog ministarstva. Tokom 2012. godine Društvo je upućivalo zahtjeve za povećanje cijena, koje Vlada FBiH nije razmatrala, niti su od strane nadležnih organa uključujući i Vladu FBiH, poduzete mjere kojima bi se obezbijedilo pokriće razlike između prodajne i cijene koštanja gasa. Ukazujemo da u narednom periodu može doći u pitanje stalnost poslovanja i nemogućnost da se iz vlastitih poslovnih aktivnosti osiguraju neophodna sredstva za podmirenje osnovnih troškova poslovanja (što je pojašnjeno u tački 4.2. Izvještaja).

- Nisu uspostavljene odgovarajuće kontrolne aktivnosti koje bi obezbijedile nadzor i potpunu kontrolu u dijelu: naplate i osiguranja naplate potraživanja, utvrđivanja plaća i naknada i definisanja opisa poslova sistematizovanih radnih mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima, isplate školarine bez definisanja potrebe za istim i usvojenog internog akta (što je pojašnjeno u tački 4.3. i 4.11. Izvještaja);

Sarajevo, 27.05.2013. godine

Zamjenik generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2012. GODINE	1
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA.....	3
ZA PERIOD OD 01.01. DO 31.12.2012. GODINE.....	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU	4
ZA PERIOD KOJI ZAVRŠAVA NA DAN 31.12.2012. GODINE	4
1. UVOD	1
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	1
3. REZIME DATIH PREPORUKA.....	2
4. NALAZI I PREPORUKE	3
4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa	3
4.2 Obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti i finansiranje	4
4.3 Sistem internih kontrola	5
4.4 Planiranje i izvještavanje.....	8
4.5 Stalna sredstva i dugoročni plasmani	10
4.6 Potraživanja	12
4.7 Novac i novčani ekvivalenti	16
4.8 Obaveze, rezervisanja i razgraničenja.....	16
4.9 Kapital.....	19
4.10 Prihodi.....	19
4.11 Rashodi	21
4.12 Sudski sporovi	23
4.13 Nabavke	24
4.14 Vanbilansna evidencija	24
5. KOMENTAR	25

B I L A N S S T A N J A na dan 31.12.2012. godine

Pozicija	Neto iznos	
	Tekuća godina	Prethodna godina
A K T I V A		
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	39.513.386	22.862.464
Nematerijala sredstva	44.103	30.985
Nekretnine, postrojenja i oprema	39.339.713	22.780.475
Zemljišta	1.772.515	1.772.515
Građevinski objekti	8.746.188	11.842.452
Postrojenja i oprema	1.834.832	2.259.128
Avansi i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	26.986.178	6.906.380
Ostala stalna materijalna sredstva	51.004	51.004
Dugoročni finansijski plasmani	78.566	-
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
C) TEKUĆA SREDSTVA	83.181.199	87.511.712
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	162.467	171.694
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	156.473	171.464
Dati avansi	5.994	230
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	83.018.732	87.340.018
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	733.630	13.891.772
Kupci u zemlji	81.204.480	71.708.138
Druga kratkoročna potraživanja	683.801	1.590.055
Potraživanja za PDV	294.506	121.948
Aktivna vremenska razgraničenja	102.315	28.105
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	-	-
POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	122.694.585	110.374.176
Vanbilansna aktiva	8.753.240	8.918.304
UKUPNO AKTIVA	131.447.825	119.292.480
P A S I V A		
A) KAPITAL	36.982.979	43.270.828
Osnovni kapital	50.000	50.000
Zakonske rezerve	5.458.477	5.458.477
Statutarne rezerve	22.562.412	22.562.412
Neraspoređena dobit ranijih godina	15.199.939	16.866.853
Gubitak ranijih godina	-	-
Gubitak izvještajne godine	6.287.849	1.666.914
B) DUGOROČNA REZERVISANJA	1.298.072	1.255.804
Dugoročna razgraničenja	1.298.072	1.255.804
C) DUGOROČNE OBVEZE	26.165.408	15.508.531
Dugoročni krediti	26.165.408	15.508.531
D) ODLOŽENE POREZNE OBVEZE	-	-
E) KRATKOROČNE OBVEZE	50.125.338	40.128.067
Kratkoročne finansijske obveze	12.651.773	9.199.552
Kratkoročni krediti u zemlji	5.400.000	-
Dobavljači u zemlji	1.021.175	1.333.413
Dobavljači u inostranstvu	29.643.437	29.473.674
Obveze po osnovu plaća, naknada i ost.prim.zaposlenih	37	19
V. Druge obveze	476	67.073
VI. Obaveze za ostale poreze i druge dažbine	1.702	54.336
VII. Obaveze za PDV	1.406.738	-
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	8.122.788	10.210.946
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	-	-
POSLOVNA PASIVA	122.694.585	110.374.176
Vanbilansna pasiva	8.753.240	8.918.304
UKUPNO PASIVA	131.447.825	119.292.480

B I L A N S U S P J E H A za period 01.01. – 31.12.2012. godine

Pozicija		Tekuća godina	Prethodna godina
A	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
	I. Poslovni prihodi	221.833.721	201.038.259
	Prihodi od prodaje robe	221.788.891	200.988.254
	Prihodi od prodaje učinaka	-	7.127
	Ostali poslovni prihodi	44.830	42.878
	II. Poslovni rashodi	227.668.992	202.434.136
	Nabavna vrijednost prodane robe	221.326.621	19.128.318
	Materijalni troškovi	88.038	84.015
	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	1.979.671	1.830.164
	Troškovi proizvodnih usluga	210.163	200.487
	Amortizacija	3.663.389	3.677.289
	Troškovi rezervisanja	36.109	64.509
	Nematerijalni troškovi	365.001	449.354
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II-I)	5.835.271	1.395.877
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
	III. Finansijski prihodi	3.305.644	4.260.791
	Prihodi od kamata	9.436	80.009
	Pozitivne kursne razlike	3.296.208	4.180.782
	IV. Finansijski rashodi	4.134.565	5.164.346
	Rashodi kamata	380.945	182.806
	Negativne kursne razlike	3.579.995	4.686.082
	Ostali finansijski rashodi	173.625	295.458
	Gubitak od finansijskih aktivnosti (IV-III)	828.921	903.555
	Gubitak redovne aktivnosti	6.664.192	2.299.432
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
	V. Ostali prihodi i dobici	3.188.359	753.823
	Dobici od prodaje stalnih sredstava	-	1.946
	Naplaćena otpisana potraživanja	950.481	751.677
	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	2.237.878	200
	VI. Ostali rashodi i gubici	2.812.016	121.305
	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	164	11.582
	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti	2.911.652	107.466
	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	200	2.257
	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (V – VI)	376.343	632.518
	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda	-	-
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIV.VRIJEDN.SREDSTAVA		
	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijed.sredstava	-	-
	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijed.sredstava	-	-
	Umanjenje vrijednosti stalnih materijalnih sredstava	-	-
	Gubitak od usklađivanja vrijednosti	-	-
	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA - NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
	Net dobit neprekinutog poslovanja	-	-
	Neto gubitak neprekinutog poslovanja	6.287.849	1.666.914
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA	-	-
	NETO GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA	6.287.849	1.666.914
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	Neto gubitak perioda	6.287.849	1.666.914
B)	OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK		-
	Ukupno neto sveobuhvatni gubitak	6.287.849	1.666.914

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 27.02.2013. godine donio Odluku o utvrđivanju finansijskih izvještaja Društva za 2012. godinu i podnio ih Skupštini, koja je iste usvojila 28.06.2013. godine.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za period od 01.01. do 31.12.2012. godine

(DIREKTNA METODA)

KM

Opis	Oznaka	IZNOS Tekuća godina	IZNOS Prethodna godina
A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (2 do 4)		248.076.262	214.294.364
2. Prilivi od kupaca i primljeni avansi	+	247.274.813	211.780.908
3. Prilivi od premija, subvencija, dotacija i sl.	+(-)	89.163	743
4. Ostali prilivi od poslovnih aktivnosti	+	712.286	2.512.713
5. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (6 do 10)		276.028.516	228.574.471
6. Odlivi iz osnova isplata dobavljačima i dati avansi	+(-)	272.398.753	226.419.270
7. Odlivi iz osnova plaća, naknada plaća i drugih primanja	+(-)	1.428.345	1.371.227
8. Odlivi iz osnova plaćenih kamata	+(-)	-	161.097
9. Odlivi iz osnova poreza i drugih dadžbina	+(-)	81.670	32.948
10. Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	+(-)	2.119.748	589.929
11. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (1-5)		-	-
12. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (5-1)		27.952.254	14.280.107
B. GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
13. Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (14 do 19)		4.847.394	63.905
14. Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	-	-
15. Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela	+	-	-
16. Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	-	2.276
17. Prilivi iz osnova kamata	+	-	-
18. Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	-	-
19. Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	4.847.394	61.629
20. Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (21 do 24)		-	-
21. Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
22. Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
23. Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	-	-
24. Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
25. Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (13-20)		4.847.394	63.905
26. Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20-13)		-	-
C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
27. Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti		74.440.612	2.700.496
28. Priliv iz osnova dugoročnih kredita		9.950.612	2.700.496
29. Priliv iz osnova kratkoročnih kredita		64.490.000	-
30. Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (31 do 34)		64.177.737	6.444.366
31. Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-	-	108.000
32. Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	-	928.964
33. Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	64.090.000	-
34. Odlivi iz osnova ostalih obaveza		87.737	5.407.402
35. Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (27-30)		10.262.875	-
36. Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (30-27)		-	3.743.870
37. D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (1+13+27)		327.364.268	217.058.765
38. E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (5+20+30)		340.206.253	235.018.837
39. F. NETO PRILIV GOTOVINE (37-38)		-	-
40. G. NETO ODLIV GOTOVINE (38-37)		12.841.985	17.960.072
41. H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		13.891.772	31.851.844
42. I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	664.794	1.729.415
43. J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	980.951	1.132.390
44. K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda		733.630	13.891.772

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 27.02.2013. godine donio Odluku o utvrđivanju finansijskih izvještaja Društva za 2012. godinu i podnio ih Skupštini, koja je iste usvojila 28.06.2013. godine.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
za period koji završava na dan 31.12.2012. godine

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Ost. rezerve	Akumulir. neraspor. dobit/ nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4)
1	2	3	4	6
1. Stanje na dan 31.12.2010. g.	50.000	28.020.889	16.866.853	44.937.742
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2010., odn. 01.01.2011. g.	50.000	28.020.889	16.866.853	44.937.742
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-
7. Kursne razlike nastale prevođenjem fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	(1.666.914)	(1.666.914)
9. Neto dobiti/gubici prizn.dir.u kapitalu	-	-	-	-
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	-
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-
12. Stanje na dan 31.12.2011.godine	50.000	28.020.889	15.199.939	43.270.828
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2011., odn., 01.01.2012. g.	50.000	28.020.889	15.199.939	43.270.828
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-
18. Kursne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	(6.287.849)	(6.287.849)
20. Neto dobiti/gubici priznati u kapit.	-	-	-	-
21. Objavljene divid.i drugi obl.raspodj. dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-
23. Stanje na dan 31.12.2012. god.	50.000	28.020.889	8.912.090	36.982.979

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni Odbor je na sjednici održanoj 27.02.2013. godine donio Odluku o utvrđivanju finansijskih izvještaja Društva za 2012. godinu i podnio ih Skupštini, koja je iste usvojila 28.06.2013. godine.

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
„BH-GAS“ d.o.o. SARAJEVO
ZA 2012. GODINU**

1. UVOD

Privredno društvo za proizvodnju i transport gasa »BH-Gas« d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo), osnovano je 1997. godine, a Odlukom br. 95/2000 od 04.05.2000. godine Vlada FBiH je preuzela osnivačka prava sa 100% udjelom u vlasništvu nad Društvom. Na osnovu Odluke Vlade FBiH od 08.04.2004. godine usklađen je status »BH-GAS« d.o.o. Sarajevo sa odredbama Zakona o privrednim društvima.

Društvo je registrovano Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-11-003653 od 28.11.2011. godine, a 09.04.2012. godine izvršen je upis lica (izvršnog direktora) ovlaštenog za zastupanje subjekta upisa u unutrašnjem i vanjskotrgovinskom prometu.

Ovlaštenja vlasnika kapitala po osnovu državnog kapitala u Društvu vrši Vlada FBiH, putem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u skladu sa Uredbom o vršenju ovlaštenja organa Federacije BiH u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala. Na pravni položaj, upravljanje i poslovanje Društva primjenjuju se Zakon o javnim preduzećima u FBiH i Zakon o privrednim društvima.

Osnovna djelatnost Društva je uvoz, prodaja i transport prirodnog gasa distributerima i industrijskim potrošačima. Sve količine prirodnog gasa za Bosnu i Hercegovinu se uvoze iz Ruske Federacije koje se do Bosne i Hercegovine se transportuju pravcem preko transportnih sistema Ukrajine, Mađarske i Srbije. Ukupna dužina gasovoda kroz BiH iznosi 191 km od čega je Društvu pripalo vlasništvo nad postojećom infrastrukturom za transport gasa na području Federacije BiH na dužini gasovoda od 135 km. Projektovani kapacitet gasovoda iznosi 1 milijarda m³/godišnje.

Za realizaciju poslova i ciljeva poslovanja, Društvo je formiralo organizacione jedinice:

- Kabinet Uprave
- Sektor tehničkih poslova
 - Služba za transport gasa
 - Služba održavanja
- Sektor za razvoj
- Sektor ekonomsko-finansijskih poslova
 - Finansijsko-planska služba
 - Računovodstvena služba
- Sektor za pravne i opće poslove

Na dan 31.12.2012. godine u Društvu je bilo zaposleno 39 zaposlenika.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u ul. Hamdije Čemerlića br. 2.

Na datum bilansa Društvo je dalo izjavu da su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS).

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i danih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistema internih kontrola

uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitivali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obaveze i kapital, prihode i rashode, uključujući značajnije troškove poslovanja.

Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom finansijskih izvještaja za 2012. godinu, konstatovali smo određene propuste i nepravilnosti. U cilju otklanjanja istih, date su slijedeće preporuke:

- *Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure, osigurati adekvatan i pouzdan nadzor nad istima, te donijeti procedure u oblastima rada gdje iste nisu donesene.*
- *Poduzeti aktivnosti kako bi se u potpunosti izvršilo usklađivanje Statuta Društva sa Uredbom o vršenju ovlaštenja organa Federacije BiH u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala.*
- *Potrebno je da nadležni organi Društva donesu Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim će se utvrditi poslovi osnovnih organizacionih jedinica i njihov djelokrug rada, sa raspodjelom nadležnosti i opisima poslova svakog pojedinačnog sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima istih.*
- *Prilikom imenovanja članova Nadzornog odbora postupati u skladu sa odredbama Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH.*
- *Potrebno je isplatu naknada članovima Nadzornog odbora uskladiti sa ostvarenim aktivnostima u radu Odbora.*
- *Prilikom razrješenja članova Uprave definisati internim aktima ko vrši raspored istih na druga radna mjesta kao i pravovremeno i na adekvatan način rješavati radno-pravni status članova Uprave, a u cilju pravilnog izvršenja troškova plaća i ostalih troškova koji se odnose na članove Uprave.*
- *Prilikom prijema novih uposlenika potrebno je postupati u skladu sa izmjenama i dopunama Statuta i ostalim zakonskim propisima iz ove oblasti.*
- *Potrebno je Pravilnikom o radu Društva definisati kriterije i način primjene istih za utvrđivanje koeficijentata za pojedino radno mjesto odnosno za obračun i isplatu osnovne plaće svakog zaposlenika, u cilju zadovoljenja principa transparentnosti kod utvrđivanja plaća.*
- *Odluke o povećanju/smanjenju planskih iznosa donijeti pravovremeno i uz adekvatna obrazloženja, kako bi Plan poslovanja predstavljao osnov poslovnih aktivnosti za period za koji je donesen.*
- *Plan investicijskih ulaganja i javnih nabavki treba biti zasnovan na realnim mogućnostima za period na koji se odnosi.*
- *Investicije i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava, evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37–Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.*
- *Potrebno je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH vršiti popis stalnih sredstava i usaglašavanje stvarnog stanja sa knjigovodstvenim stanjem.*

- *Potrebno je Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama jasno definisati procedure i postupke ispostavljanja faktura, praćenja naplate, prijenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, ispravke nenaplaćenih potraživanja, otpisa potraživanja i utuženja kupaca, te osigurati dosljednu primjenu istog.*
- *Poduzeti hitne aktivnosti na naplati potraživanja, prilikom zaključivanja ugovora sa kupcima obezbijediti odgovarajuće bankovne garancije za osiguranje pravovremene naplate potraživanja i dosljedno postupati u skladu sa istima. U slučaju neurednog izmirenja obaveza od strane kupaca, potrebno je izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa.*
- *U slučaju neblagovremenog plaćanja, vršiti obračun ugovorene zatezne kamate u skladu sa Zakonom o zateznoj kamati za svaki dan prekoračenja.*
- *Potrebno je potraživanja, za koja ne postoji realna mogućnost i zadovoljavajući stepen izvjesnosti da će ista biti naplaćena, prenijeti na sumnjiva i sporna i formirati ispravku vrijednosti na teret finansijskog rezultata u skladu sa MRS 18.-Prihodi.*
- *Potrebno je da Društvo nastavi poduzimati aktivnosti na zaključenju ugovora sa KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo, kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede i procijenjenim količinama za ugovoreni period.*
- *Potrebno je da Uprava Društva hitno pravno i finansijski reguliše obaveze po ino kreditima kako bi finansijski izvještaji odražavali pouzdan prikaz obaveza i povezanih rashoda.*
- *Potrebno je za sva kreditna zaduženja postupiti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama kako bi se osigurala transparentnost i ekonomičnost prilikom trošenja javnih sredstava.*
- *Potrebno je internim aktima Društva detaljno propisati proceduru, rokove i metodologiju za kvartalno utvrđivanje prodajnih cijena prirodnog gasa.*
- *Ugovore o djelu zaključivati u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu navedenu oblast i to za poslove koji nisu predviđeno postojećom sistematizacijom.*
- *Potrebno je donijeti akt kojim će se definisati uslovi i kriteriji dodjele sredstava za pokriće troškova školarine uz uvažavanje mogućnosti i potreba Društva.*
- *Preispitati opravdanost utroška sredstava na ime reklame i sponzorstvu u periodu kada Društvo iskazuje gubitak poslovanja.*
- *Potrebno je uskladiti Pravilnik o radu sa Općim kolektivnim ugovorom FBiH u dijelu koji se odnosi na isplatu regresa te osigurati dosljednu primjenu istog što se odnosi na obračun stimulacija i minulog rada.*
- *Postupke nabavki provoditi u skladu sa propisanim procedurama Zakona o javnim nabavkama BiH, podzakonskim i vlastitim aktima.*

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH četvrti put obavlja reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa važećim zakonskim i drugim propisima. U prethodnoj reviziji za 2011. godinu dato je mišljenje sa rezervom.

Revizijom finansijskih izvještaja za 2012. godinu utvrđeno je da su preporuke date u prethodnoj reviziji samo manjim dijelom implementirane, gdje prvenstveno mislimo na preporuku vezanu za pravno i finansijsko regulisanje obaveza po ino-kreditima. Naime, Društvo je u finansijskim izvještajima priznalo obaveze i pripadajuće troškove po ino kreditima, koje se ne izmiruju, a vjerovatnoća odliva sredstava je upitna zbog nepostojanja kompletne dokumentacije o priznavanju obaveza. Prema računovodstvenim pravilima (tačka 91. Okvira), obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa i podmirenja obaveza. Prethodnim revizijama finansijskih

izvještaja Društva nije potvrđeno da su iskazane obaveze, obaveze klijenta jer se iste ne izmiruju, a priznati troškovi kamata značajno utiču na rezultat poslovanja. Prema revizorskom izvještaju za 2011. godinu, Uprava se trebala obratiti Ministarstvu finansija FBiH, kako bi se alocirao dug na Društvo i time stekli uvjeti da se iskazane obaveze izmiruju prema Ministarstvu ili da se obezbijedi dokumentacija da Društvo nije obveznik vraćanja navedenih kredita.

Društvo se 30.09.2009. godine obratilo Federalnom ministarstvu finansija vezano za preporuku da se pravno i finansijski regulišu obaveze po kreditima Svjetske banke 4039 BOS i 4040 BOS, kako bi se utvrdila obaveza po ovim kreditima. Ministarstvo je 10.12.2009. godine dostavilo Društvo Nacrt Ugovora kojim bi se podijelile obaveze po kreditima između Društva i KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo. Do momenta okončanja predmetne revizije, supsidijarni ugovori sa Federalnim ministarstvom finansija nisu zaključeni. Društvo i dalje vodi ove kredite u svojim knjigama i prenosi dospjeli dio anuiteta na kratkoročne obaveze, obračunava kamatu i povećava troškove, a da nema odliva sredstava. **Nakon 2009. godine, utvrđeno je da Društvo nije poduzimalo nove aktivnosti na zaključenju ugovora odnosno regulisanju ovih obaveza.**

Iako je još u 2008. godini data preporuka koja se odnosila na detaljnu razradu kriterija u Pravilniku o radu prilikom utvrđivanja koeficijenata za obračun plaće, ista i dalje nije ispoštovana. Također nije postupljeno ni prema preporuci da se izvrši opis svakog pojedinačnog sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima.

Revizija finansijskih izvještaja za 2012. godinu obavljena je od strane revizorskog društva PKF RE OPINION d.o.o. Sarajevo, sačinjen je izvještaj o obavljenoj reviziji, u kojem je dato pozitivno mišljenje.

Od strane Uprave za indirektno oporezivanje BiH vršena je kontrola PDV-a za period od 01.04.2010.-30.04.2012. godine i za period od 01.10.2011.-31.10.2012. godine, nakon čega je 13.12.2012. godine izdato Rješenje.

4.2 Obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti i finansiranje

Društvo je u revidiranoj godini iskazalo negativan finansijski rezultat u iznosu od 6.287.849 KM, od čega se na gubitak od poslovnih aktivnosti odnosi 5.835.271 KM. Ostvarena je prosječna prodajna cijena od 862,08 KM/1000 Sm³, dok cijena koštanja iznosi 886,26 KM/1000 Sm³ prosječno na nivou godine. Razlika između ove dvije cijene predstavlja gubitak iz poslovnih aktivnosti, gdje prodajne cijene prema distributivnim preduzećima nisu pratile nabavnu cijenu gasa, što je direktno prouzrokovalo negativan finansijski rezultat. Društvo već treću godinu ostvaruje gubitak u poslovanju, zbog čega ukazujemo na potrebu izvršenja kompletne analize poslovanja u cilju iznalaženja mogućnosti prevazilaženja navedenih poteškoća. Za rješavanje problema, gdje prodajna marža nije dostatna za pokriće operativnih troškova, potrebno je dodatno angažovanje resornog ministarstva, koje odobrava i predlaže Vladi FBiH promjenu cijene prema distributivnim preduzećima. Ukazujemo da u narednom periodu može doći u pitanje opstojnost poslovanja i nemogućnost da se iz vlastitih poslovnih aktivnosti osiguraju neophodna sredstva za podmirenje osnovnih troškova poslovanja.

Osim navedenih problema, tokom 2012. godine Društvo se suočavalo sa problemima u osiguranju dovoljnih novčanih sredstava na ime blagovremenog izmirenja obaveza za uvoz gasa, ali i ostalih obaveza prema povjeriocima. Zbog toga su od mjeseca februara 2012. godine angažovana kreditna sredstva na bazi kratkoročnog revolving kredita, kojima je tokom cijele godine pokrivan deficit likvidnih sredstava, uz izuzetak 2-3 mjeseca. Smanjena stopa naplate potraživanja je rezultirala smanjivanjem novčanih sredstava na računima kod banaka, tako da navodimo da je uporedbe radi stanje novčanih sredstava sa 31.12.2012. manje u odnosu na prethodnu godinu za 13,1 milion KM ili 94,72%, odnosno za 31,1 milion KM ili 97,30% u odnosu na 2010. godinu. Uz smanjenje novčanih sredstava, koja sa 31.12.2012. godine iznose 733.630 KM, na pasivnoj strani bilansa stanja evidentirane su obaveze za kratkoročne kredite. Istovremeno, potraživanja od prodaje u ovoj godini porasla su na 81,2 miliona KM, što je u odnosu na 2011. godinu više za 9,4 miliona KM ili 13,24%.

Poslovanje Društva u revidiranoj godini odnosilo se na uvoz, transport i prodaju prirodnog gasa, kojim pokriva tržište Federacije BiH i dio prostora Republike Srpske. Nabavka i transport gasa predstavlja složen proces u pravnom, tehničkom i ekonomskom smislu, obzirom da se proces odvija na relaciji Ruska Federacija-Mađarska-Srbija-Bosna i Hercegovina. Ugovori sa ruskim dobavljačem te ostali ugovori za

transport gasa do Bosne i Hercegovine su složeni sa cijenama ugovorenim u USD i SDR (specijalna prava vučenja) uz klauzulu praćenja korekcije osnovne cijene gasa uzrokovane rastom određenih energenata na svjetskom tržištu. Rast cijena tih energenata na svjetskom tržištu je uz rast kursa USD najviše uticao na značajno povećanje nabavne cijene gasa. Kurs dolara, viši je samo za 0,13% od prosječno planiranog i rezultirao je negativnim kursnim razlikama, koje su uvećale rashode Društva u 2012. godini za iznos od 3.579.995 KM.

U 2012. godini značajan dio aktivnosti Društva bio je usmjeren na izgradnju gasovoda od Zenice do Travnika. Naime, Vlada FBiH je 22.12.2010. godine donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju gasovoda na relaciji Zenica-Travnik, te da se u tu svrhu može pristupiti eksproprijaciji nekretnina. Tako je tokom 2012. godine za ove namjene izdvojeno 18,6 miliona KM, od čega cca 4 miliona KM vlastitih sredstava, dok je ukupna realizacija 76 % od planirane. Nakon provedene procedure izbora izvođača u 2011. godini prema pravilima EBRD-a, ugovor o izgradnji gasovoda sa nabavkom opreme zaključen je 23.01.2012. godine sa Konzorcijem Monter Strojarske Montaže d.d Zagreb i GP PUT d.d. Sarajevo na iznos od 11.963.530 EUR-a uz ugovoreni rok gradnje od godinu dana (počev od 04.04.2012. godine).

Konstatovano je da je nakona odobrenja produženja roka za izvođenje radova od strane EBRD-a i Nazornog odbora, zaključen 19.04.2013. godine Aneks br. 1 sa Konzorcijem Monter Strojarske Montaže d.d Zagreb i GP PUT d.d. Sarajevo. Osnovna cijena ugovora za period produženja je uvećana za iznos od 391.500 EUR-a i odnosi se na paket radova H-Upravljanje, nadzor i indirektni troškovi, s tim da je ugovoreni rok produžen do 15.08.2013. godine. Prema prezentiranoj dokumentaciji, osnovni razlozi su produženje roka bili neriješeni imovinsko-pravni odnosi za trasu gasovoda kroz MZ Mali Mošunj-Općina Vitez, zbog čega Društvo nije moglo obezbijediti Izvođaču pristup na dijelu gradilišta. Također, utvrđeno je da Društvo nije obezbijedilo sva potrebna odobrenja za građenje. Općinsko vijeće Općine Vitez je 13.03.2013. godine donijelo Odluku o izmjeni Odluke o usvajanju magistralne trase gasovoda na području Općine Vitez, nakon čega se uslijedile aktivnosti na produženju ugovorenog roka i zaključenju Aneksa Ugovora.

4.3 Sistem internih kontrola

Društvo je uspostavilo organizaciju i organizovalo organe u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH, te donijelo potrebne akte i usvojilo važnija pravila i procedure. Iako je donošenjem značajnijih akata uspostavljeno povoljno kontrolno okruženje i stvoreni preduslovi za kvalitetne i efikasne kontrolne aktivnosti, nismo se uvjerali da je sistem internih kontrola u potpunosti uspostavljen, u mjeri da obezbijedi razumno uvjerenje da su postignuti postavljeni osnovni ciljevi poslovanja, a prije svih što efikasnije upravljanje i uspješnije poslovanje i adekvatna zaštita imovine. Međutim, što se tiče kontrole primjene postojećih procedura, ista se u potpunosti ne provodi od strane Uprave, što je rezultiralo određenim slabostima i nepravilnostima. Nismo se u potpunosti uvjerali da su u određenim segmentima poslovanja kontrolni postupci adekvatni i dovoljni da osiguraju veću efikasnost važnijih procesa poslovanja i zaštitu imovine od gubitaka.

Iako je Skupština Društva usvojila Izmjene i dopune Statuta 27.11.2012. godine, istim nije u potpunosti izvršeno usklađivanje sa Uredbom o vršenju ovlaštenja organa Federacije BiH u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala.

Revizijom je utvrđeno da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta nije utvrđen djelokrug rada osnovnih organizacionih jedinica, nije utvrđena raspodjela nadležnosti, niti su opisani poslovi svakog pojedinačnog sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima, što predstavlja nedostatak sistema internih kontrola. Nedonošenje odgovarajućeg osnovnog akta Društva dovodi do toga da nisu uređeni ni kontrolni postupci u načinu raspolaganja i trošenja sredstava, prema propisanim i dodijeljenim ovlaštenjima.

Iako je na sjednici od 27.03.2012. godine, na dnevnom redu bilo razmatranje Pravilnika u unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i izmjena i dopuna Pravilnika o radu, Nadzorni odbor je navedeno odložio za narednu sjednicu, obzirom da je „potrebno malo vremena za ozbiljniju i detaljniju analizu istih prije usvajanja“. Utvrđeno je da je nakon ovog datuma, Nadzorni odbor tek 01.02.2013. godine ponovno razmatrao prijedloge navedenih Pravilnika, te je zaključeno da isti nisu Nadzornom odboru dostavljeni na vrijeme, da materijal nije kompletiran i da nedostaju opisi

poslova za predložena radna mjesta, za koja nije preispitana opravdanost i neophodnost uvođenja. Također data je primjedba Upravi Društva „da se materijal ne dostavlja dok se isti ne izanalizira i kompletira u skladu sa tehnologijom i procesom rada u Društvu.“

Ne može se potvrditi opravdanost ovako dugog vremenskog perioda nerazmatranja i neusvajanja navedenih akata Društva od strane Nadzornog odbora.

Provedenom revizijom utvrđeno je da je imenovani član Nadzornog odbora, ujedno i zaposlenik „Energoinvesta“ na radnom mjestu direktora Sektora. Napominjemo da je Društvo zaključilo poseban Sporazum sa «Energoinvest»-om, po kome «Energoinvest» izvršava spoljnotrgovinske poslove u vezi uvoza gasa. Za ovu uslugu Društvo plaća «Energoinvestu» 1% od ukupne vrijednosti nabavljenog gasa, što je definisano ugovorom. Također smo uočili da se u poslovnoj korespondenciji „Energoinvesta“ prema Društvu pojavljuje navedeni član Nadzornog odbora Društva. Navedeno ukazuje na postojanje sukoba interesa, koje je definisano Zakonom o javnim preduzećima u FBiH i članom 8 i 13. Etičkog kodeksa Društva. Napominjemo da članove Nadzornog odbora imenuje Vlada FBiH.

Poslovnikom o radu Nadzornog odbora iz 2006. godine definisano je da se sjednice održavaju po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca, što smatramo da je nedovoljno i ne omogućava u potpunosti obavljanje poslova iz nadležnosti istog (održano je u 2012. godini samo 5 sjednica). Navedeno smatramo bitnim iz razloga što je članovima Nadzornog odbora tokom 2012. godine vršena isplata redovne mjesečne naknade. Napominjemo da zaključenim ugovorima isplata mjesečne naknade istima nije uvjetovana održavanjem sjednica. Na ove ugovore saglasnost je dalo resorno ministarstvo.

Tokom revidirane godine, nakon skoro godinu dana od prestanka mandata, izvršen je raspored bivšeg direktora Društva na radno mjesto savjetnika. Kako je konstatovano i u prethodnom revizorskom Izvještaju, internim aktima Društva i dalje nije definisano ko (Nadzorni odbor ili Direktor) vrši raspored bivšeg člana Uprave na drugo radno mjesto u Društvu, jer je prilikom imenovanja članova nove Uprave propušteno da se riješi radno-pravni status prethodnog direktora. Navedeno je obrazloženo činjenicom da je članom 15. Ugovora o angažmanu direktora u Upravi Društva utvrđeno da: „ako ovaj ugovor bude sporazumno raskinut iz razloga prelaska direktora Društva na drugo radno mjesto u BH Gasu, ugovorne strane su saglasne da će direktor Društva u slučaju prelaska na manje plaćeno radno mjesto, najmanje tri mjeseca po raskidu ugovora, primati osnovnu plaću prema ovom ugovoru, a ostala prava biti će navedena u Odluci o raskidu ugovora“. **Ne možemo potvrditi da je zadovoljen uslov iz člana 15. Ugovora o angažmanu, jer nije prezentirana dokumentacija da je ugovor raskinut sporazumno i da je Direktor prešao na drugo radno mjesto u Društvu. Ističemo da je novi Direktor donio Privremenu Odluku o utvrđivanju i isplati plaće za vrijeme neraspoređenosti bivšeg direktora u iznosu od 4 prosječne neto plaće isplaćene u FBiH, koja je privremenog karaktera i primjenjivat će se od 01.01.-31.03.2012. godine. Navedena Odluka se nastavila primjenjivati tokom cijele 2012. godine, jer je nakon isteka ove Odluke bivši direktor bio na bolovanju sve do januara 2013. godine, a u međuvremenu (13.08.2012. godine) je potpisao ponuđeni ugovor na radno mjesto savjetnika.**

Nadzorni odbor je 04.12.2012. godine usvojio Poslovnik o radu Uprave, što je obaveza propisana članom 42. Statuta Društva. Međutim nisu prezentirani zapisnici sa održanih sjednica Uprave tokom 2012. godine, tako da nismo imali uvid u način rada Uprave, sa kojim problemima se ista suočavala tokom revidirane godine, u cilju poduzimanja korektivnih mjera i poboljšanja ostvarenja poslovnih zadataka.

Prema važećoj sistematizaciji, ukupno je sistematizovano 46 radnih mjesta, dok je na dan 31.12.2012. godine, bilo uposleno 39 zaposlenih. Tokom 2012. godine primljena su 3 uposlenika. Pravilnikom o radu definisano je da se izbor novog zaposlenika može vršiti na jedan od slijedećih načina: neposredno, ukoliko postoji poznati kandidat za zaposlenje, posredovanjem Zavoda za zapošljavanje i objavljivanjem oglasa u nekim od dnevnih listova. **Prijem tri nova zaposlenika izvršen je neposredno sa poznatim kandidatima. Nije prezentirana dokumentacija da su primljeni uposlenici u momentu prijema ispunjavali uslove u pogledu školske spreme i radnog iskustva koji su propisani Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta. Prezentirani su samo zaključeni ugovori o radu sa novouposlenim, tako da se ne može potvrditi da je izbor zaposlenika izvršen u skladu sa važećim aktima.**

Posebno ističemo da je izmjenama i dopunama Statuta od 27.11.2012. godine, utvrđeno da Društvu nije dopušteno zapošljavanje bez objavljivanja javnih konkursa.

Uprava nije uspostavila jasne i potpune kontrolne procedure kojima bi se regulirali troškovi reprezentacije. Ne može se potvrditi dosljedna primjena internog akta u dijelu načina stvaranja ovih troškova, jer nije prezentirana dokumentacija da se izdaju narudžbe za pružanje ugostiteljskih usluga, nisu svi računi ovjereni od strane odgovornog uposlenika, niti je na svim navedeno za koje je svrhe načinjen trošak reprezentacije, zbog čega se nije moglo potvrditi da su isti načinjeni u poslovne svrhe.

Navodimo nedovoljno funkcionisanje internih kontrola i ne postojanje adekvatnih kontrolnih aktivnosti, koje su rezultirale slijedećim propustima i nepravilnostima:

- Kao što je konstatovano i prethodne godine, Pravilnikom o radu Društva utvrđen je pregled/tabela u kojoj su, za svako radno mjesto, dati rasponi koeficijenata razvrstani u tri platna razreda. Navedenim Pravilnikom je definisano da će Direktor Društva donijeti provedbeni akt kojim će utvrditi konkretan koeficijent za svako pojedino radno mjesto, odnosno za obračun i isplatu plaće osnovne plaće svakog zaposlenika. **Utvrđeno je da je bez donesenog provedbenog akta Direktor Društva u ugovorima o radu koje je zaključivao sa uposlenicima, određivao koeficijente za pojedina radna mjesta u okviru navedenih raspona. Imajući u vidu naprijed navedeno ne može se potvrditi osnov i visina koeficijenata navedenih u ugovorima o radu.**
- Tokom 2012. godine, na radnom mjestu „stručni saradnik za pravne i opće poslove“ bila su raspoređena dva izvršioca (od kojih je jedan pripravnik), iako je za ovu poziciju sistematizovano samo jedno radno mjesto. **Također uočeno je da je uposleniku na radnom mjestu glavnog knjigovođe-bilansiste tokom 2012. godine uz redovnu plaću vršena neto isplata od 750 KM mjesečno za poslove iz oblasti javnih nabavki a na osnovu Odluke direktora. Ne može se potvrditi osnovanost i opravdanost ove isplate obzirom da navedeno nije regulisano Pravilnikom o radu, niti je postojećom sistematizacijom predviđeno radno mjesto za poslove javnih nabavki. Pravilnikom o radu za dodatne poslove previđena je isplata stimulacije ili naknade za prekovremeni rad.** Sa jednim od zaposlenika koji je raspoređen na radno mjesto komercijaliste zaključen je 21.11.2012. godine ugovor o radu na određeno vrijeme, ali istim nije definisan vremenski period na koji se ugovor zaključuje.
- Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama nisu jasno definisane procedure i postupci ispostavljanja faktura, praćenja naplate, prenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, ispravke nenaplaćenih potraživanja i otpisa potraživanja. Istim nisu utvrđene procedure slanja opomena kupcima u slučaju ne plaćanja, nije definisano kada se vrši utuženje, a kada obustava prirodnog gasa. **Kontrolne aktivnosti nisu uspostavljene na način da bi spriječile potencijalne rizike u ovom procesu, s obzirom na značajan iznos nenaplaćenih potraživanja Društva na datum bilansa, kada se kupcima sa velikim dugovanjima i dalje nastavlja vršiti isporuka prirodnog gasa. Potraživanja od najznačajnijih kupaca nisu obezbijedena odgovarajućim bankovnim garancijama kao sredstvom osiguranja naplate potraživanja, iako je zaključenim ugovorima sa kupcima predviđeno da se može od potrošača za tekuće isporuke, zatražiti bankovna revolving garancija u vrijednosti prosječne mjesečne isporuke prirodnog gasa. Također, Društvo nije u slučaju neurednog izmirenja obaveza, vršilo obustavu isporuke prirodnog gasa, kako je predviđeno zaključenim ugovorima.**
- Uprava Društva je u 2012. godini zaključivala proste kompenzacije i cesije duga, od čega se iznos od 78.120 KM odnosi na kompenzacije sa KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo po osnovu isporučenih količina prirodnog gasa i servisiranja troškova dugoročnog kredita za izgradnju GMRS Kladanj u Stariću. Za navedeno prebijanje duga, Nadzorni odbor je donio 30.03.2012. godine Odluku o davanju ovlaštenja za provođenje kompenzacionih postupaka u ukupnom iznosu od cca 100.000 KM godišnje. Smatramo da se servisiranje troškova dugoročnog kredita ne može kompenzirati sa dugom za isporučeni prirodni gas.

Nakon isteka mandata prethodnog saziva, Skupština Društva je 13.12.2012. godine donijela Odluku o imenovanju predsjednika i članova novog Odbora za reviziju. Prema prezentiranoj dokumentaciji, uložene su žalbe dva kandidata na Odluku Skupštine o imenovanju, koje su dostavljene resornom ministarstvu i Ombudsmenima BiH, ali o istome nisu dobivene povratne informacije. Resorno ministarstvo je 08.02.2013. godine obavijestilo Društvo da prethodna odluka Skupštine nije u potpunosti realizovana, nakon čega su zaključeni ugovori o angažmanu sa članovima Odbora za reviziju.

Nije uspostavljen Odjel za internu reviziju, budući da ne postoji obaveza prema Zakonu o javnim preduzećima FBiH.

Preporuke:

Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure, osigurati adekvatan i pouzdan nadzor nad istima, te donijeti procedure u oblastima rada gdje iste nisu donesene.

Poduzeti aktivnosti kako bi se u potpunosti izvršilo usklađivanje Statuta Društva sa Uredbom o vršenju ovlaštenja organa Federacije BiH u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala.

Potrebno je da nadležni organi Društva donesu Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim će se utvrditi poslovi osnovnih organizacionih jedinica i njihov djelokrug rada, sa raspodjelom nadležnosti i opisima poslova svakog pojedinačnog sistematizovanog radnog mjesta sa jasno naznačenim dužnostima i odgovornostima istih.

Prilikom imenovanja članova Nadzornog odbora postupati u skladu sa odredbama Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH.

Potrebno je isplatu naknada članovima Nadzornog odbora uskladiti sa ostvarenim aktivnostima u radu Odbora.

Prilikom razriješenja članova Uprave definisati internim aktima ko vrši raspored istih na druga radna mjesta kao i pravovremeno i na adekvatan način rješavati radno-pravni status članova Uprave, a u cilju pravilnog izvršenja troškova plaća i ostalih troškova koji se odnose na članove Uprave.

Prilikom prijema novih uposlenika potrebno je postupati u skladu sa izmjenama i dopunama Statuta i ostalim zakonskim propisima iz ove oblasti.

Potrebno je Pravilnikom o radu Društva definisati kriterije i način primjene istih za utvrđivanje koeficijenta za pojedino radno mjesto odnosno za obračun i isplatu osnovne plaće svakog zaposlenika, u cilju zadovoljenja principa transparentnosti kod utvrđivanja plaća.

4.4 Planiranje i izvještavanje

Na prijedlog Nadzornog odbora, Trogodišnji Plan poslovanja za 2012.-2014. godinu usvojila je Skupština Društva 23.05.2012. godine. U okviru Trogodišnjeg Plana poslovanja, usvojen je Plan poslovanja za 2012. godinu. U skladu sa članom 70. Statuta, Društvo je dužno predložiti Plan poslovanja resornom ministarstvu, kojem je tek nakon urgencije istog od 21.12.2012. godine dostavljen Plan poslovanja kao i Izvještaj o poslovanju za 2011. godinu.

Uvidom u Poslovno-finansijski plan za 2012.-2014. godinu, konstatovano je da je isti sačinjen u skladu sa usvojenim Pravilima i da sadrži osnovne planske pretpostavke (nabavna cijena gasa na granici Berego, kurs USD, transport prirodnog gasa do Zvornika kroz Mađarsku i kroz Srbiju), plan realizacije gasa po potrošačima, plan prihoda od prodaje gasa po potrošačima, planska kalkulacija cijene koštanja prirodnog gasa, administrativni troškovi, amortizacija i troškovi održavanja opreme. Troškovi administracije su planirani pojedinačno za svaki vrstu izdatka uz detaljna obrazloženja i izračune troškova, pri čemu su osnova za izračune troškova bili izvršeni troškovi iz prethodne godine. Poslovno-finansijski plan pored navedenog sadrži Plan novčanih tokova, Plan investicionih ulaganja, Plan aktivnosti pojedinačnih sektora, Plan javnih nabavki i Studiju rizika. Trogodišnjim planom poslovanja, nisu planirani prihodi i rashodi od kursnih razlika, kamata kao i ostalih prihoda i rashoda.

Tokom 2012. godine nije sačinjen Rebalans plana, međutim donesene su tri odluke od strane Uprave Društva o smanjenju i istovremenom povećanju različitih planskih pozicija u okviru troškova prometa i investicionih ulaganja. Uz navedene odluke nisa data obrazloženja za preraspodjelu, od čega je najznačajnija u iznosu od 700.000 KM i odnosi se na umanjeње „I faza studije projekta gasifikacije Unsko-sanskog kantona“ i povećanje pozicije „Izgradnja gasovoda Zenica-Travnik“. Uvidom u Zapisnik sa sjednice Nadzornog odbora od 01.02.2013. godine, konstatovano je da je Društvo donijelo Odluku o povećanju/smanjenju planskih pozicija iz Plana poslovanja za 2012. godinu, što znači da su navedena ostvarenja (prekoračenja) odobrena tek u 2013. godini. Odlukom Nadzornog odbora o usvajanju Plana poslovanja je data saglasnost Direktor Društva da tokom 2012. godine može donositi odluke o

preraspodjeli planskih iznosa. Navedenom Odlukom definisano je da se preraspodjela može vršiti u okviru ukupno planiranog iznosa.

Ukupan prihod od prodaje gasa za 2012. godinu je planiran u iznosu od 230.919.255 KM na osnovu ukupne količine prodaje gasa od 252 miliona Sm³ po prosječnoj prodajnoj cijeni od 915,08 KM/1000 Nm³. Ukupni troškovi su planirani u iznosu od 155.169.890 KM, a sastoje se od planirane nabavne cijene prirodnog gasa u Sarajevu od 147.374.415 KM, amortizacije 3.999.845 KM, troškova održavanja opreme 535.780 KM i troškova administracije 3.259.850 KM. Ukupna planirana prosječna cijena koštanja gasa je 612 USD/1000 Nm³ (873 KM/1000 Nm³). Negativan finansijski rezultat je planiran u iznosu od 1.482.053 KM.

Planom investicionih ulaganja za 2012. godinu su bila predviđena značajna investiciona ulaganja u iznosu od 32.846.800 KM, od čega se 24.200.000 KM odnosi na izgradnju gasovoda Zenica-Travnik. Plan javnih nabavki je obuhvatio većinu stavki iz Plana investicionih ulaganja. Obzirom na ranije pomenute preraspodjele investicionih ulaganja, kao i činjenicu da je realizovan vrlo mali dio javnih nabavki, bilo je potrebno donijeti pravovremeno Rebalans plana nabavki.

Osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

R.b.	Opis	Ostvareno u 2011. godini	Plan za 2012. godinu	Ostvareno u 2012. godini
	2	3	4	6
I	UKUPAN PRIHOD	206.052.873	230.919.255	228.327.724
	Ukupni poslovni prihodi	201.038.259	230.919.255	221.833.721
	Prihod od prodaje	200.995.381	230.919.255	221.788.891
	Ostali poslovni prihodi	42.878		44.830
	Finansijski prihodi	4.260.791		3.305.644
	Ostali prihodi	753.823		3.188.359
II	UKUPANI RASHODI	207.719.787	232.401.308	234.615.573
	Ukupni poslovni rashodi	202.434.136	232.401.308	227.668.992
	Finansijski rashodi	5.164.346		4.134.565
	Ostali rashodi	121.305		2.812.016
III	Gubitak (II-I)	1.666.914	1.482.053	6.287.849

Prema Izvještaju o poslovanju za 2012. godinu, koji je usvojen od strane Nadzornog odbora 03.06.2013. godine, u okviru prihoda od prodaje ostvareni su prihodi od prodaje gasa u iznosu od 221.480.249 KM, što predstavlja 95% planiranih prihoda. Ostvaren je ukupan obim prodaje gasa u iznosu od 256,9 miliona Sm³, što je manje za cca. 8% od prethodne godine (na kupce u FBiH se odnosi 77%, a na Republiku Srpsku 23%).

Ostvareni prosječni kurs dolara na kraju godine bio je za 0,6% viši od prosječno planiranog. Ukupno ostvareni troškovi nabavke gasa u 2012. godini iznosili su 227.668.992 KM i veći su za 12,46% u odnosu na prethodnu godinu, a manji su za cca. 3% od planiranih. Prosječna nabavna cijena prirodnog gasa u 2012. godini je iznosila 861,58 KM/1000 Nm³, dok je ista u prethodnoj godini iznosila 702,52 KM/1000 Nm³, a prosječna prodajna cijena iznosila je 862,08 KM, što znači da su troškovi činili 99,94% prodajne cijene. Administrativni troškovi, troškovi održavanja opreme i objekata i troškovi amortizacije manji su za 18,6% u odnosu na plan, a za 0,58% su viši od prethodne godine. Ukupna vrijednost javnih nabavki iznosila je 978.959 KM, što je znatno manje od planiranog.

Preporuke:

Odluke o povećanju/smanjenju planskih iznosa donijeti pravovremeno i uz adekvatna obrazloženja, kako bi Plan poslovanja predstavljao osnov poslovnih aktivnosti za period za koji je donesen.

Plan investicijskih ulaganja i javnih nabavki treba biti zasnovan na realnim mogućnostima za period na koji se odnosi.

4.5 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Knjigovodstvena sadašnja vrijednost stalnih sredstava i dugoročnih plasmana iskazana je u iznosu od 39.513.386 KM i ista se odnose na slijedeće:

	31.12.2012.	31.12.2011.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	39.513.386	22.862.464
Ostala nematerijalna sredstva	44.103	30.985
Zemljišta	1.772.515	1.772.515
Građevinski objekti	8.746.188	11.842.452
Postrojenja i oprema	1.834.832	2.259.128
Avansi, nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	26.986.178	6.906.380
Ostala stalna materijalna sredstva	51.004	51.004
Dugoročni finansijski plasmani	78.566	-

Nematerijalna stalna sredstva su prema Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama izdaci koji Društvu nastanu u proširenju resursa ili stvaranju obaveza prilikom sticanja, razvoja, održavanja ili poboljšanja nematerijalnih resursa. Nematerijalna sredstva se mogu identifikovati kao nenovčana i bez fizičkog obilježja, kad Uprava Društva procijeni da će to sredstvo ostvariti buduće ekonomske koristi i kad je nabavna vrijednost sredstva pouzdano mjerljiva. Nakon početnog priznavanja u knjigovodstvenim evidencijama, knjiže se po nabavnoj vrijednosti umanjenom za ispravku vrijednosti (akumulirana amortizacija) i akumulirane gubitke od umanjenja, a amortizuju se na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe, odnosno na osnovu procjene pritecanja ekonomskih koristi. Početak amortizacije stalnog sredstva počinje kad je sredstvo raspoloživo za upotrebu.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazane su u iznosu od 37.868.592 KM. Prema računovodstvenim politikama Društva, nabavna vrijednost neke stavke materijalnog stalnog sredstva će biti priznata kao sredstvo kada Društvo donese Odluku o nabavci materijalnih sredstava, ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane s tim sredstvom priticati u Društvo i ako se nabavna vrijednost stalnog sredstva može pouzdano izmjeriti. U materijalna stalna sredstva svrstavaju se i rezervni dijelovi i pomoćna oprema kada se isti koriste uz opremu, kada se očekuje da će se koristiti duže od jedne godine i kada se očekuje da će njihova upotreba biti uz određeno materijalno stalno sredstvo. Stalna sredstva se vrednuju i iskazuju po trošku nabave, odnosno po nabavnoj vrijednosti. Vrijednost, struktura i promjene nekretnina, postrojenja i opreme u revidiranoj godini iskazane su u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Grad. objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pogon. kanc.namj.	Transportna sredstva	Mater.sred. u pripremi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
Nabavna vrijednost							
na dan 01.01.2012.	1.772.515	64.648.986	5.574.118	822.683	269.032	5.644.986	78.732.320
- direktna povećanja u 2012. godini	-	17.611	22.025	60.939	32.573	19.928.000	20.061.148
- prijenos sa pripreme	-						-
- otuđenje i rashodovanje	-		-19.487	-1.437	-		-20.924
- ostalo	-					-57.930	-57.930
na dan 31.12.2012.	1.772.515	64.666.597	5.576.656	882.185	301.605	25.515.056	98.714.614
Akumulirana amortizacija							
na dan 01.01.2012.	-	52.806.532	3.903.824	403.629	99.253	-	57.213.238
- amortizacija	-	3.113.876	422.967	75.065	41.636		3.653.544
- otuđenje i rashodovanje	-		-19.487	-1.273	-		-20.760
- ostalo	-			-			-
na dan 31.12.2012.	-	55.920.408	4.307.304	477.421	140.889	-	60.846.022
Neto knjigov.vrijednost							
na dan 01.01.2012.	1.772.515	11.842.454	1.670.294	419.054	169.779	5.644.986	21.519.082
na dan 31.12.2012.	1.772.515	8.746.189	1.269.352	404.764	160.716	25.515.056	37.868.592

Provedenom revizijom utvrđeno je da je Društvo u 2012. godini evidentiralo na investicijama u toku fakturu „Croatianspect“ Ltd. Zagreb u iznosu od 129.637 KM za usluge inspekcije prilikom proizvodnje cijevi, a ista se odnosi na 2011. godinu. Isto tako utvrđeno je da su u revidiranoj godini evidentirani izdaci u iznosu od 12.500 KM, utvrđeni Zapisnikom o sporazumnom određivanju naknade za ekspropisane nekretnine od 12.12.2011. godine.

Zbog neprovedenih računovodstvenih postupaka u pripadajućem obračunskom periodu, sredstva i obaveze u početnom stanju 01.01.2012. godine podcijenjeni su za 142.137 KM, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, a prije svih paragrafom 22., 89. i 91. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja.

U cilju usklađenja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, proveden je godišnji popis sredstava, obveza i potraživanja na dan 31.12.2012. godine, te je od strane Centralne popisne komisije sačinjen Izvještaj o popisu, koje je Nadzorni odbor usvojio Odlukom od 27.02.2013. godine. U Izvještaju Centralne popisne komisije o izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava je navedeno da je izvršeno usklađivanje stvarnog i knjigovodstvenog stanja, što se može potvrditi iz rekapitulacije ukupnih stalnih sredstava Društva, međutim po pojedinim pozicijama stalnih sredstava nije izvršeno usklađenje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem. Tako navodimo slijedeće pozicije kod kojih su utvrđene razlike: Gasovod Kladanj-Sarajevo, Gasovod Semizovac-Zenica, Gasovod Visoko-Brnjaci, Zgrada MRS Visoko, Zgrada u Reljevu.

Napominjemo da kvalitetno urađenom popisu prethodi odgovarajuća priprema i kontrola dokumentacije, što podrazumijeva uredno i ažurno vođenje poslovnih knjiga te blagovremeno usaglašavanje analitičkih i sintetičkih evidencija, gdje prvenstveno mislimo na usaglašavanje pomoćnih evidencija stalnih sredstava sa Glavnom knjigom.

Amortizacija stalnih sredstava vrši se po linearnoj metodi otpisa i to za svako pojedinačno sredstvo. Amortizacija materijalnog stalnog sredstva je sistemski raspored troška amortizovanog iznosa sredstva tokom njegovog vijeka upotrebe. Osnovicu za amortizaciju čini nabavna vrijednost stalnog sredstva odnosno bruto knjigovodstvena vrijednost. Najmanje jednom u toku svake finansijske godine, Društvo donosi Odluku o primjeni metode amortizacije materijalnih stalnih sredstava i preostalog vijeka upotrebe kao svoju računovodstvenu politiku koja se primjenjuje na cjelokupnu skupinu materijalnih stalnih sredstava. Stope amortizacije materijalnih stalnih sredstava, utvrđuje Nadzorni odbor Društva na prijedlog Direktora Društva, najmanje jednom godišnje (krajem godine). Nadzorni odbor je 14.12.2012. godine donio Odluku o amortizaciji stalnih sredstava u 2012. godini sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja i stopama amortizacije za raspoloživa stalna materijalna sredstva:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
-Gasovod	20	5,00
-Oprema za gasovod	8	12,50
-Antenski sistemi	8	12,50
-Dizel agregati od 40-100	8	12,50
-Alati električni	7	14,30
-Putnički automobili	6,50	15,50
-Računarska oprema	5	20,00
-Potapajuće pumpe	5	20,00

Avansi za građevinske objekte iskazani su u iznosu od 1.471.121 KM od čega se na dati avans Konzorciju Monter Strojarske montaže d.d. Zagreb i Gp Put d.d Sarajevo odnosi 1.458.766 KM. Vezano za date avanse, Društvo je skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH uputilo dobavljačima konfirmacije na dan 31.12.2012. godine.

Ostali dugoročni plasmani na dan 31.12.2012. godine iskazani su u iznosu od 78.566 KM i odnose se dugoročna potraživanja po osnovu Sporazuma o preuzimanju duga od 15.03.2012. godine, prema kojem „DAŽ“ d.o.o Zvornik prihvata dug „Aleksandrija“ d.o.o Zvornik u iznosu od 120.566 KM, koji će se izmiriti u 60 mjesečnih rata po 2.000 KM počev od mjeseca aprila 2012. godine.

Preporuke:

Investicije i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava, evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37–Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.

Potrebno je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH vršiti popis stalnih sredstava i usaglašavanje stvarnog stanja sa knjigovodstvenim stanjem.

4.6 Potraživanja

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2012.	31.12.2011.
POTRAŽIVANJA	82.285.102	73.448.246
Potraživanja od prodaje	81.204.480	71.708.138
Druga kratkoročna potraživanja	683.801	1.590.055
Potraživanja za PDV	294.506	121.948
Aktivna vremenska razgraničenja	102.315	28.105

Ukupna potraživanja iskazana na 31.12.2012. godine u iznosu od 82.285.102 KM imaju tendenciju rasta i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 12 %.

Potraživanja od prodaje su najznačajnija i nastala su po osnovu izvršenih isporuka prirodnog gasa kupcima u zemlji, a iskazana su u slijedećim iznosima:

	31.12.2012.	31.12.2011.
Potraživanja od prodaje	81.204.480	71.708.138
Potraživanja od kupaca u zemlji	81.204.480	71.708.138
Sumnjiva i sporna potraživanja od kupaca u zemlji	5.933.639	4.247.076
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca)	(5.933.639)	(4.247.076)

Potraživanja od prodaje odnose se na potraživanja od kupaca u zemlji. Iznos od 81.204.480 KM se odnosi na potraživanja do 1 godine i ista su iskazuju kao redovna. Potraživanja od 5.933.639 KM su sumnjiva i sporna potraživanja koja su putem ispravke vrijednosti potraživanja teretila rezultate poslovanja. U iste je uključen i iznos 2.811.652 KM prenesen na rashode na datum bilansa, u skladu sa računovodstvenim politikama Društva.

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama definisano je da kada se neizvjesnost pojavi poslije isporuke i poslije računovodstvenog iskazivanja prihoda, izvršiti će se usklađivanje vrijednosti potraživanja na teret rashoda perioda. Neizvjesnost u naplati nastaje ako je istekao rok naplate potraživanja kao i ako je dužnik duži period nelikvidan, na osnovu čega se može zaključiti da bi naplata potraživanja mogla biti realno ugrožena ili nemoguća. Za potraživanja od kupaca, čiji je rok naplate stariji od 365 dana dospijea za plaćanja ili ako je pokrenut sudski spor, izvršiti će se usklađivanje vrijednosti potraživanja na teret rashoda perioda. **Revizijom je utvrđeno da Pravilnikom nisu jasno definisane procedure i postupci ispostavljanja faktura, praćenja naplate, prenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, ispravke nenaplaćenih potraživanja i otpisa potraživanja.** Kao što je konstatovano i prethodne godine, nisu utvrđene procedure slanja opomena kupcima u slučaju neplaćanja dugovanja poslije isteka ugovorenog roka za plaćanje, niti je definisano kada se vrši utuženje istih odnosno kada se vrši isključenje gasa neplatišama.

U strukturi potraživanja od kupaca u zemlji najznačajnija su potraživanja od KJKP „Sarajevogas“ d.o.o Sarajevo, koja sa 31.12.2012. godini iznose 50.192.534 KM, a odnosi se na fakture iz perioda maj 2012.-decembar 2012. godine. Društvo je sa navedenim kupcem zaključilo Ugovor o dugoročnom snabdijevanju prirodnim gasom 2000. godine, kojim su utvrđene količine prirodnog gasa za prvih pet godina zaključno sa 2004. godinom, nakon čega nisu zaključivani aneksi ugovora. Ugovor je zaključen na neodređeno vrijeme. **Nije prezentirana dokumentacija da su u 2012. godini poduzete aktivnosti na zaključenju novog**

ugovora koji bi, između ostalog, trebao sadržavati Tehničke uslove primopredaje, mjerenja i obračuna prirodnog gasa.

Stanje potraživanja od KJKP „Sarajevogas“ na dan 21.05.2013. godine iznosi 54.448.986 KM, s tim da su izmirena dugovanja iz 2012. godine, a dospjeli dug se odnosi na period januar-april 2013. godine.

Ističemo da za navedena potraživanja, Skupština Kantona Sarajevo je donijela 27.12.2012. godine Odluku o davanju garancije u ime KJKP „Sarajevogas“ d.o.o Sarajevo u visini razlike fakturisanog i plaćenog iznosa mjesečne potrošnje prema „BH-Gas“-u d.o.o Sarajevo, koja se odnosi na KJKP Toplane d.o.o Sarajevo u iznosu od 11 miliona KM, a u cilju obezbjeđenja isporuke prirodnog gasa za period januar-april 2013. godine. Rok važenja garancije odnosi se na period januar-april 2013. godine, s tim da će sredstva za izdatu garanciju biti planirana u Budžetu Kantona Sarajevo za 2013. godinu na poziciji Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice na poziciji „Subvencioniranje troškova grijanja socijalnim kategorijama stanovništva“. Do vremena okončanja predmetne revizije, navedena garancija nije naplaćena u korist Društva, iako je rok za naplatu iste dospio.

Ističemo da Uprava Društva u 2012. godini nije poduzela sve aktivnosti na naplati redovnih potraživanja od kupaca, od kojih posebno navodimo: Fabriku glinice „Birač“ AD Zvornik, sa dugom na 31.12.2012. godine u iznosu od 22.284.208 KM (za period juli-decembar 2012. godine) i A.D. „Zvornikstan“ Zvornik koji sa 31.12.2012. godine duguje 3.449.420 KM (za period novembar 2011. godine-decembar 2012. godine). Utvrđeno je da Društvo nije izvršilo utuženje navedenih neplaćenih dugovanja niti su ista obezbjeđena bankarskim garancijama.

Također je konstatovano da na datum bilansa, za potraživanja u iznosu od „Zvornikstan“ a.d. Zvornik (158.456 KM) za novembar 2011. godine i IGM Visoko (19.873 KM) za oktobar 2011. godine, koja su ispravljena na teret rashoda poslovanja u 2012. godini, nije izvršeno utuženje, što je u suprotnosti sa usvojenim Pravilnikom o računovodstvenim politikama.

Vezano za iskazana potraživanja od Fabrike glinice „Birač“ AD Zvornik, ističemo da je osnovni Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom zaključen 24.06.2005. godine, prema kojem će „Birač“ za tekuće isporuke, prema utvrđenim mjesečnim dinamikama, obezbjeđiti bankovnu garanciju, koja će pokrivati isporuke prirodnog gasa za 45 dana isporuke. Garancija mora biti popunjena, neopoziva i bezuslovna, uz obavezu banke-garanta da će izvršiti plaćanje po prvom, jednostavnom i ničim uslovljenom zahtjevu (pozivu) Društva, ako kupac nije izvršio plaćanje u ugovorenom roku. Prema navedenom ugovoru, garancija mora biti izdata od strane poslovne banke „Birača“ ili neke druge prihvatljive banke. U slučaju da iz bilo kojeg razloga, „Birač“ ne obezbijedi garanciju, obavezan je vršiti avansna plaćanja za naručene količine prirodnog gasa ili otvoriti neopozivi potvrđeni akreditiv od strane prvorazredne Evropske banke. U slučaju da „Birač“ ne uplati avans ili ne otvori akreditiv, Društvo nema obavezu isporučiti naručene količine prirodnog gasa.

U prethodnom periodu, Društvo je zaključilo više Aneksa sa Fabrikom glinice „Birač“ AD Zvornik, tako da je za vrijeme reducirane potrošnje gasa zaključen 10.05.2007. godine Aneks o privremenom načinu i obezbjeđenju plaćanja obaveza. Shodno ovom Aneksu, „Birač“ je dostavio tri bianco mjenice i posebno mjenično ovlaštenje, kojim se daje odobrenje Društvu da u slučaju potrebe, može samostalno popuniti mjenice radi naplate kao obezbjeđenje plaćanja tekućih isporuka prirodnog gasa. Prema mjeničnom ovlaštenju, iznos na mjenici ne može biti veći od pojedinačnog iznosa fakture za konkretan mjesec za koji se plaćanje vrši.

Društvo je dana 02.08.2012. godine zaključilo Protokol o rokovima i načinu izmirenja obaveza sa Fabrikom glinice „Birač“ AD Zvornik, prema kojem je „Birač“ trebao dostaviti Društvu garanciju za izmirenje dospjelog duga najkasnije do 31.08.2012. godine, ali nije navedeno u kojem iznosu. Garancija nije dostavljena u definisanom roku, a Društvo nije izvršilo obustavu isporuke prirodnog gasa ovom kupcu, kako je definisano tačkom 4. Protokola. Vezano za poduzete aktivnosti na naplati duga, na sastanku kojem su prisustvovali predstavnici Društva i „Birača“ 24.10.2012. godine, ponovno je dogovoreno da „Birač“ dostavi do 01.11.2012. godine neopozivu i bezuslovnu bankarsku garanciju u iznosu od 4.000.000 KM, **iako je dug tada već iznosio 23.268.972 KM.** U slučaju da bankarska garancija ne bude dostavljena u ugovorenom roku, Društvo će obustaviti daljne isporuke prirodnog gasa, kao i da u slučaju kašnjenja u plaćanju obaveza, Društvo zadržava pravo da garanciju protestira u punom iznosu.

Revizijom je utvrđeno da je bankarska garancija izdata 31.10.2012. godine od AB „UKIO Bankas“ Kaunas Lithuania na iznos od 1.000.000 EUR-a i dostavljena putem Intesa Sanpaolo Banke

d.d BiH, sa rokom važenja do 31.12.2012. godine. Uvidom u istu, konstatovano je da navedena garancija nije bila безусловna, kao i da je iznos garancije bio manji za 2.000.000 KM u odnosu na dogovoreni. Utvrđeno je da Društvo nije izvršilo protestiranje navedene bankarske garancije.

Nakon sastanka održanog 10.01.2013. godine, Društvu je dostavljena bankarska garancija izdata od AB „UKIO Bankas“ Kaunas, Lithuania na dogovoreni iznos od 600.000 EUR-a, sa rokom važenja do 31.01.2014. godine. Nakon tri protesta navedene garancije u 2013. godini, Društvu je dostavljen dopis Privremenog upravnika AB „UKIO Bankas“, u kojem je navedeno da je Centralna banka Republike Lithuanie privremeno suspendirala aktivnosti AB „UKIO Bankas“.

Društvo je 12.04.2013. godine zaprimilo dopis stečajnog upravnika Fabrike glinice „Birač“ AD Zvornik, kojim se isto obavještava da je nad ovim privrednim društvom Rješenjem Okružnog privrednog suda Bijeljina, broj:59 0 St 025717 13 St od 08.04.2013. godine, otvoren direktan postupak stečaja, te se otkazuje Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom i sva druga pismena sa kojima je stvorena bilo kakva obaveza za Fabriku glinice „Birač“ AD Zvornik. Povodom stečajnog postupka nad Fabrikom glinice „Birač“ AD Zvornik, Društvo je 22.04.2013. godine izvršilo prijavu svojih potraživanja Okružnom privrednom sudu Bijeljina u iznosu od 26.886.938 KM, u koji je uključena kamata za neplaćanje u iznosu od 2.549.100 KM, koja nije knjigovodstveno evidentirana.

Naglašavamo da do vremena okončanja predmetne revizije, Fabrika glinice „Birač“ AD Zvornik nije izmirila dugovanja iz 2012. godine, koja sa 21.05.2013. godine iznose 22.044.175 KM (uključujući i dospjeli dug iz 2013. godine u iznosu od 4.659.998 KM). Iz prezentirane dokumentacije za navedena potraživanja, iako nisu starija od 365 dana, postoji velika vjerovatnoća da ista neće biti naplaćena.

Potraživanja od A.D. „Zvornik-stan“ Zvornik iskazana su u iznosu od 3.449.420 KM i odnose se na period novembar 2011. godine-decembar 2012. godine. Utvrđeno je da su navedena potraživanja nastala na osnovu zaključenog Ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom od 31.10.2007. godine, prema kojem u slučaju neurednog izmirenja obaveza, Društvo zadržava pravo da obustavi isporuke prirodnog gasa, odnosno nema obavezu isporučiti naručene količine gasa. Iako A.D. „Zvornik-stan“ Zvornik nije plaćalo dugovanja iz 2012. godine (uključujući i dug iz 2011. godine od 649.823 KM), utvrđeno je da Društvo nije izvršilo obustavu isporuke gasa niti je utužilo navedeni iznos.

Posebno ističemo da Društvo nakon zaključenja Aneksa br.4 od 14.08.2012. godine, kojim se osnovni ugovor produžava od 01.08.2012.-30.09.2012. godine, nije zaključilo novi Ugovor, a nastavilo je sa isporukom prirodnog gasa, tako da za period 01.10.-31.12.2012. godine nastao je dug u iznosu od 1.006.541 KM.

Vezano za iskazana potraživanja od „K.F.K. Plin“ d.o.o Kreševo u iznosu od 395.427 KM, ističemo da Društvo nije obezbijedilo revolving bankovnu garanciju kao sredstvo osiguranja plaćanja tekućih obaveza, kako je predviđeno zaključenim Ugovorom od 18.07.2011. godine. Garancija mora biti neopoziva, безусловna i izdata od strane poslovne banke prihvatljive za Društvo. Napominjemo da, iako je izvršeno utuženje neplaćenih dugovanja za period do 31.03.2012. godine, kada je i obustavljena isporuka prirodnog gasa ovom kupcu, Društvo je ponovno u četvrtom kvartalu 2012. godine, počelo sa isporukom gasa „K.F.K. Plin“ d.o.o Kreševo (iako prethodni dug nije naplaćen).

Potraživanja od Željezara „Ilijaš“ d.d. Ilijaš na dan 31.12.2012. godine iskazana su u iznosu od 130.626 KM i odnose se na period maj-decembar 2012. godine. Vezano za predmetni dug, Društvu su 04.12.2012. godine dostavljene tri bianco mjenice radi osiguranja plaćanja obaveza. Prema mjeničnoj izjavi i mjeničnom ovlaštenju, mjenični dužnik je ovlastio Društvo da primljene mjenice može koristiti za naplatu svog dospjelog potraživanja. Do vremena okončanja predmetne revizije, Željezara Ilijaš nije izmirila navedeni dug, niti je Društvo dostavljene mjenice protestiralo na naplatu. Ukupan dug navedenog kupca na dan 21.05.2013. godine iznosi 150.187 KM (uključujući i dospjeli dug iz 2013. godine).

Posebno ističemo, da u slučaju neblagovremenog plaćanja, Društvo svojim kupcima nije obračunavalo ugovorene zatezne kamate u skladu sa Zakonom o zateznoj kamati za svaki dan prekoračenja.

Iskazana sumnjiva i sporna potraživanja od Fabrike glinice „Birač“ AD Zvornik u iznosu od 2.227.896 KM, koja se odnose na period do 2001. godine, prenesena su na ispravku potraživanja i za ista je zaključen 18.12.2007. godine Ugovor o odlaganju plaćanja duga, prema kojem dužnik prihvata otplatu duga koji je tada iznosio 4.262.002 USD na način da se na važeću kvartalnu cijenu gasa i svaku narednu prihvata posebno iskazivanje povećane cijene za 6 USD/1000 m3 sa primjenom od januara 2008. godine. Također je

definisano da u slučaju da Dužnik, eventualno, prestane sa potrošnjom prirodnog gasa i to samo iz razloga proisteklih iz proizvodnih procesa, isti mora Povjeriocu, po osnovu reprograma, mjesečno uplaćivati minimalni iznos od 60.000 USD, pa do ponovnog pokretanja proizvodnje ili do konačne isplate predmetnog duga. Kao obezbjeđenje plaćanja, dužnik je dostavio Društvu potpisane blanco vlastite mjenice i posebno ovlaštenje kojim se daje odobrenje da Društvo, u slučaju potrebe, može samostalno popuniti predmetne mjenice radi naplate.

U vezi sa navedenim Ugovorom, tokom 2012. godine uz redovne fakture o potrošnji gasa naznačen je iznos reprogramiranog duga (mjesečno 50.000 USD), koji nije u skladu sa odredbama zaključenog Ugovora. Tokom 2012. godine naplaćeno je 550.0000 USD reprogramiranog duga odnosno 843.015 KM, koji je ranije ispravljen na teret rashoda. Sa posljednjom naplaćenom ratom saldo prethodno navedenog duga sa 31.12.2012. godine iznosi 1.501.682 USD ili 2.227.896 KM.

Prema dospjjeću naplate ročnost potraživanja je slijedeća:

	do 30 dana	do 60 dana	od 60 do 120 d.	od 120 do 180	od 180 do 365 d.	preko 365 d.	Ukupno
Kupci u zemlji	31.209.517	25.498.730	17.600.655	4.229.122	2.666.429	-	81.204.453

Iz navedene tabele uočljivo je da potraživanja do 30 dana čine 38,4 % od ukupnih potraživanja Društva, dok su potraživanja preko jedne godine ispravljena na teret rashoda poslovanja.

Tokom revidirane godine na teret rashoda ispravljena su potraživanja u iznosu od 2.842.020 KM, a istovremeno su smanjena za iznos od 1.094.721 KM. Povećanje se odnosi na prijenos redovnih potraživanja na sumnjiva i sporna (2.811.652 KM) i usaglašenje sa kursom USD (30.368 KM), dok se smanjenje na ovoj poziciji odnosi na naplaćena potraživanja tokom obračunskog perioda u iznosu od 950.481 KM i trajno isknjižena potraživanja od 144.240 KM. Najznačajniji dio ispravke potraživanja koja je izvršena tokom godine odnosi se na potraživanja od Tvornice vapna d.o.o Kreševo u iznosu od 2.252.563 KM, koja su i utužena.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 683.801 KM i u odnosu na prethodnu godinu (1.590.055 KM) manja su za 43%. Navedena potraživanja čine potraživanja stečena preuzimanjem duga 26.000 KM, potraživanje za plaćene akontacije poreza na dobit 610.958 KM i ostala nespomenuta kratkoročna potraživanja 45.441 KM.

Potraživanja stečena preuzimanjem duga su evidentirana na osnovu zaključenog ugovora sa „Tvornicom vapna“ d.o.o Kreševo od 18.07.2011. godine, prema kojem su ugovorne strane saglasne da dosadašnji dug K.F.K. PLIN Kreševo, preuzima kupac, odnosno „Tvornica vapna“ d.o.o Kreševo.

Preporuke:

Potrebno je Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama jasno definisati procedure i postupke ispostavljanja faktura, praćenja naplate, prijenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, ispravke nenaplaćenih potraživanja, otpisa potraživanja i utuženja kupaca, te osigurati dosljednu primjenu istog.

Poduzeti hitne aktivnosti na naplati potraživanja, prilikom zaključivanja ugovora sa kupcima obezbijediti odgovarajuće bankovne garancije za osiguranje pravovremene naplate potraživanja i dosljedno postupati u skladu sa istima. U slučaju neurednog izmirenja obaveza od strane kupaca, potrebno je izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa.

U slučaju neblagovremenog plaćanja, vršiti obračun ugovorene zatezne kamate u skladu sa Zakonom o zateznoj kamati za svaki dan prekoračenja.

Potrebno je potraživanja, za koja ne postoji realna mogućnost i zadovoljavajući stepen izvjesnosti da će ista biti naplaćena, prenijeti na sumnjiva i sporna i formirati ispravku vrijednosti na teret finansijskog rezultata u skladu sa MRS 18.-Prihodi.

Potrebno je da Društvo nastavi poduzimati aktivnosti na zaključenju ugovora sa KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo, kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede i procijenjenim količinama za ugovoreni period.

4.7 Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti iskazani na dan 31.12.2012. godine u iznosu od 733.630 KM, manji su za 13.158.142 KM u odnosu na prethodnu godinu, kada su iznosili 13.891.772 KM. Ovo smanjenje sredstava na transakcijskim računima u domaćoj i stranoj valuti je posljedica slabe realizacije naplate potraživanja, koja je u odnosu na prethodni period znatno lošija. Društvo je tokom 2012. godine dodatnim kratkoročnim zaduženjima održavalo likvidnost.

Novčana sredstva na dan 31.12.2012. godine iznosila su:

	31.12.2012.	31.12.2011.
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI	733.630	13.891.772
Transakcijski računi (u domaćoj valuti)	729.072	6.589.464
Transakcijski računi (u stranoj valuti)	3.321	5.940.927
Depozit za garanciju	-	1.360.419
Blagajna-domaća valuta	1.237	962

Prema Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama, Društvo prezentira svoje novčane tokove od poslovnih, investicijskih i finansijskih aktivnosti kao posebne stavke po indirektnoj metodi. Novčani tokovi koji proističu iz transakcija u stranoj valuti iskazuju su u izvještajnoj valuti pravnog lica, primjenom kursa razmjene između izvještajne valute i strane valute, koji vrijedi na datum novčanog toka. Monetarna imovina i obaveze iskazane u stranim valutama vode se u poslovnim knjigama u KM preračunatim po važećem kursu (srednji kurs Centralne banke) na datum transakcije. Stanje monetarne imovine i obaveza u stranoj valuti preračunava se na dan bilansa krajem svakog mjeseca po važećem kursu (srednji kurs Centralne banke). Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na novčana sredstva koja se vode na računima i u blagajni.

Transakcijski računi u domaćoj valuti otvoreni su kod Intesa Sanpaolo Bank d.d. Sarajevo, UniCredit Bank d.d. Mostar, Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo i Balkan Investment Bank AD Banja Luka i stranoj valuti otvoreni su kod UniCredit Bank d.d. Mostar i Intesa Sanpaolo Bank d.d. Sarajevo. Svi ugovori sa bankama zaključeni su početkom 2012. godine, na osnovu Okvirnih sporazuma i provedene procedure Zakona o javnim nabavkama BiH.

Društvo ima otvoren poseban namjenski račun za investicije u Intesa SanPaolo Banci, sa kojeg je tokom 2012. godine vršena isplata naknada za eksproprijaciju zemljišta za potrebe izgradnje gasovoda Zenica-Travnik. Račun je otvoren prema Ugovoru zaključenom 11.08.2010. godine i saldo na 31.12.2012. godine iznosi 12.757 KM. Društvo je 31.12.2012. godine usvojilo Pravilnik o blagajničkom poslovanju, kojim je uredilo blagajničko poslovanje.

4.8 Obaveze, rezervisanja i razgraničenja

U 2012. godini iskazane su obaveze u ukupnom iznosu od 85.711.606 KM i veće su za 27% u odnosu na prethodnu godinu. Struktura iskazanih obaveza je slijedeća:

	31.12.2012.	31.12.2011.
OBAVEZE I RAZGRANIČENJA	85.711.606	67.103.348
Dugoročne obaveze i razgraničenja	27.463.480	16.764.335
Obaveze po kreditima	26.165.408	15.508.531
Dugoročna razgraničenja i rez.	1.298.072	1.255.804
Kratkoročne obaveze i razgraničenja	58.248.126	50.339.013
Obaveze prema dobavljačima	30.664.612	30.807.087
Kratkoročni dio dug. fin. obaveza	18.051.773	9.199.552
Obaveze za poreze i naknade	1.408.953	121.428
Pasivna vremenska razgraničenja	8.122.788	10.210.946

Dugoročne obaveze po kreditima veće su za 68% od prethodne godine i odnose se na iskorištena kreditna sredstva na datum bilansiranja po osnovu preuzetih dugoročnih međunarodnih kreditnih sporazuma

(EBRD, IDA, IBRD) i dugoročnog revolving kredita od Intesa Sanpaolo banke. U narednoj tabeli dat je pregled ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) kreditnih zaduženja sa 31.12.2012. godine:

Naziv kreditora	Naziv projekta	Ukupna vrijednost kredita i valuta	Stanje glavnice sa 31.12.2012. u KM	Kamata sa 31.12.2012.	Ukupno zaduženje u KM
IBRD	Gasovod Kladanj-Sarajevo	USD 9.683.000	14.365.699	USD 4.231.224	20.643.314
IBRD	Gasovod Kladanj-Sarajevo	USD 3.614.248	5.362.099	USD 983.886	6.821.790
IDA	MRS Kladanj	SDR 1.087.438	2.238.216	SDR 7.289	2.254.886
EBRD	Gasovod Zenica-Travnik	EUR 17.000.000	16.851.166		
INTESA	Tekuća likvidnost	KM 11.360.000	5.400.000		5.400.000

Izgradnja gasovoda od Kladnja do Sarajeva u dužini od 78 km finansirana je od strane IBRD-a iz tri kredita. Navedene kredite je uzela Bosna i Hercegovina po Ugovorima o zajmu iz 1996. godine i dio prenijela na Federaciju Bosne i Hercegovine, koja je dalje izvršila raspodjelu na više korisnika među kojima je KJKP „Sarajevogas“. Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo od 18.02.2000. godine (u čijoj je nadležnosti KJKP „Sarajevogas“), gasovod je prenesen na Društvo. Prema Ugovoru o prenosu imovine bez naknade između KJKP „Sarajevogas“ i Društva, **Društvo je preuzelo navedenu imovinu i odgovarajući dio obaveza** po inkreditima „B“ i „C“ u iznosu od 13.297.249 USD i po kreditu IDA br. 30290 BOS u iznosu od 1.087.438 SDR.

Federalno ministarstvo finansija je u ranijem periodu dalo Instrukciju o pravnom i finansijskom regulisanju ovih obaveza, prema kojoj je bilo neophodno sačiniti Supsidijarni sporazum između Federacije BiH i Društva, kao i Anex ugovora između FBiH i KJKP „Sarajevogas“, te iste ratificirati od strane Vlade FBiH. U navedenoj instrukciji su dati podaci kao osnova za izradu Ugovora. **Navedene instrukcije nisu ispoštovane**, a Društvo je radi predostrožnosti i moguće obaveze plaćanja ino kredita i pripadajuće kamate, priznalo obaveze kao svoje bez odgovarajuće dokumentacije. Na ovaj način obaveze su priznate, međutim ne dolazi do odliva sredstava i povećani su troškovi poslovanja. Prema raspoloživim informacijama, Federalno ministarstvo finansija otplaćuje kredite „B“ i „C“, a isti se iskazuju u poslovnim knjigama Društva, u kojima se dospijeli anuiteti prenose sa dugoročnih na kratkoročne obaveze.

Vezano za kredit „IDA“ br. 30290 BOS također nije potpisan Supsidijarni ugovor niti Društvo raspoláže dokumentacijom da KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo plaća navedene obaveze Federalnom ministarstvo finansija.

Zbog prethodno navedenog, ne može se potvrditi da su iskazane obaveze, obaveze Društva jer se ne izmiruju, a prema računovodstvenim pravilima (tačka 91. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja) obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa i podmirenja obaveza.

Utvrđeno je da Društvo vrši preračun stanja obaveza po dugoročnim kreditima u zavisnosti od kursa USD na kraju godine, te se po kreditima „B“ i „C“ obračunava i priznaje kamata (koja se ne plaća).

Stanje kredita „B“ sa 31.12.2012. godine iznosilo je 14.365.698 KM od čega je iznos od 7.182.849 KM evidentiran na dugoročnoj poziciji, dok je stanje kredita „C“ iznosilo 5.362.098 KM od čega je iznos od 2.788.279 KM evidentiran na dugoročnoj poziciji. Stanje glavnice „IDA“ kredita sa 31.12.2012. godine iznosilo je 2.238.216 KM, od čega je iznos od 2.113.871 KM evidentiran na dugoročnoj poziciji. Obračunate su kursne razlike tromjesečno, uz smanjenje kursa USD-a, na osnovu čega su **ukupne obaveze po osnovu glavnice kredita manje za 397.833 KM u odnosu na 31.12.2011. godine**. Napominje se da za ove kredite nije bilo otplata glavnice, već samo prenos na kratkoročne obaveze.

Obračunate kamate u ranijem periodu i 2012. godini imale su za posljedicu povećavanje troškova poslovanja i smanjenje dobiti. Kao i za glavnice kredita, krajem 2012. godine iskazane su pozitivne kursne razlike po osnovu kamata u iznosu od 145.768 KM. **Obračunate kamate sa kursnim razlikama za kredite „B“, „C“ i IDA kredit iskazane su na poziciji kratkoročnih obaveza (pasivna vremenska razgraničenja) i na dan 31.12.2012. godine iznose 7.764.806 KM (što je manje za 2.146.790 KM od prethodne godine)**. Naime, Društvo je kamate obračunavalo po originalnom otplatnom planu kreditora, po kojem je kamatna stopa iznosila 5,79% godišnje (šestomjesečni LIBOR uvećan za pola %) do 2011. godine.

Kako je navedeno u revizorskom Izvještaju za 2011. godinu, utvrđeno je značajno kretanje šestomjesečnog LIBORA, što „može imati za posljedicu da ukupno iskazane kamate po ovim kreditima, na datum bilansa nisu pravilno obračunate i iskazane“. **Zbog prethodno navedenog, u 2012. godini Društvo je oprihodovalo iznos od 2.770.759 KM za kredite „B“ i „C“ za period od 01.11.2000.-15.05.2010. godine, a na osnovu obavještenja Federalnog ministarstva finansija, u kojem je dostavljen pregled kamatnih stopa usklađen sa podacima iz Izvještaja IBRD-a. Prema navedenom pregledu, kamatna stopa za kredit „B“ se kretala od 5,2526% do 2,78%, dok za kredit „C“ od 6,49% do 0,98%. Navedenim obračunom nije obuhvaćena 2011. godina jer je Društvo u 2011. godini po prvi put koristilo odgovarajuću kamatnu stopu. Ističemo da je navedeno knjiženje provedeno bez odluke Uprave Društva, kako je propisano Statutom.**

Po kreditu EBRD (od 27.01.2010. godine) odobrenom za finansiranje izgradnje gasovoda od Zenice do Travnika u iznosu od 33.249.110 KM na period od 12 godina, ukupno zaduženje sa 31.12.2012. godine iznosi 16.851.166 KM. U 2012. godini je povučeno 14.506.913 KM, dok je planom bilo predviđeno 24.086.046 KM. Obzirom da je riječ o „kreditu u povlačenju“, Društvo je zatražilo od Banke produženje roka raspoloživosti kredita sa prvobitnog 07.09.2012. godine na novi rok 30.06.2013. godine, koji je odobren. Prema dostupnim informacijama, Društvo će zahtijevati ponovno produženje roka raspoloživosti kredita.

Obzirom da grejs period ovog kredita ističe 07.03.2013. godine, Društvo je prenijelo na kratkoročne obaveze iznos od 2.770.759 KM na ime glavnice. Navedeni iznos je obračunat kao da je povučen cjelokupni iznos kredita, međutim, obzirom da je povučeno manje sredstava i da je došlo do produženja roka, postoji mogućnost da će stvarne obaveze koje će dospjeti na ime glavnice u 2013. godini biti manje.

Društvo je evidentiralo na rashodima iznos od 125.648 KM na ime takse na nepovučena sredstva koju obračunava EBRD i koja iznosi 0,5% od nepovučenih sredstava. Navedeno je u suprotnosti sa tačkom 13. MRS 23-Troškovi pozajmica, prema kojoj troškovi pozajmljivanja, koji bi se mogli izbjeći da nije nastao izdatak za kvalifikovano sredstvo, su prihvatljivi za kapitalizaciju. U skladu sa kreditnim ugovorima, taksa ne nepovučena sredstva nema karakter penala, jer se sredstva povlače u skladu sa planom radova za koja su i uzeta kreditna sredstva. Shodno navedenom, taksa za nepovučena sredstva je trebala biti kapitalizirana, sve dok je investicija u toku.

Usljed tekuće nelikvidnosti početkom 2012. godine, Uprava je odlučila zadužiti se u vidu kratkoročnog revolving kredita, kako bi se izmirile obaveze prema „Gazprom export“-u. Nadzorni odbor je dao prethodnu saglasnost 28.02.2012. godine da se Društvo zaduži u iznosu do 10.000.000 KM kod Intesa Sanpaolo Banke BiH, kao i saglasnost od 05.04.2012. godine da se izvrši dopuna kreditnog zaduženja u iznosu od 1.360.000 KM. Društvo je potpisalo dva Ugovora sa navedenom bankom, od kojih je prvi zaključen 27.02.2012. godine na iznos od 5.860.000 KM, a drugi 05.04.2012. godine u iznosu od 5.500.000 KM. Uslovi kredita su slijedeći: rok dospjeća oba kredita je 04.01.2013. godine, kamatna stopa kredita je 4,90% varijabilna i svako povlačenje sredstava košta 2.000 KM. **Napominjemo da izbor banke za pružanje navedenih usluga nije izvršen po procedurama Zakona o javnim nabavkama BiH.**

Tokom godine, ukupno je povučeno 69.490.000 KM, a stanje kredita sa 31.12.2012. godine iznosilo je 5.400.000 KM. Troškovi navedenog kredita odnose se na: kamatu u iznosu od 154.087 KM, troškove povlačenja kredita od 20.000 KM, troškovi za naknadu za kredit 11.360 KM, kao i troškovi produženja roka kredita od 56.800 KM, što ukupno iznosi 242.247 KM. Naime, na osnovu prethodne saglasnosti Nadzornog odbora, Uprava je potpisala Anexe Ugovora sa Intesa Sanpaolo bankom 27.12.2012. godine, kojima se produžuje rok važnosti kredita do 14.02.2013. godine. Za produženje od nešto više od mjesec dana, Društvo je platilo 28.12.2012. godine na ime troškova ukupno 56.800 KM (što predstavlja 0,50% od iznosa prolongiranog kredita).

Napominjemo da je Nadzorni odbor 19.12.2012. godine dao prethodnu saglasnost Upravi za novo kreditno zaduženje u vidu kratkoročnog revolving kredita u iznosu od 11.000.000 KM, koje će se realizirati u 2013. godini.

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja odnose se na donaciju cijevi prilikom izgradnje gasovoda u iznosu od 700.342 KM, kao i donirana sredstva za plaćanje konsultantskih usluga po EBRD kreditu u realizaciji investicione izgradnje gasovoda u iznosu od 597.731 KM.

Na poziciji kratkoročnih obaveza, obaveze prema ino dobavljačima na dan 31.12.2012. godine iznose 29.473.674 KM (u prethodnoj godini 29.643.437 KM), za isporuku prirodnog gasa i odnose se na fakture za

decembar 2012. godine. Navedene obaveze prema ino-dobavljačima su neznatno manje u odnosu na isti period 2011. godine.

Pasivna vremenska razgraničenja najvećim dijelom se odnose na obračunate kamate po kreditima (7.764.806 KM), rezervisanja prema MRS-19 (247.667 KM) i ostale obračunate rashode (110.315 KM).

Preporuke:

Potrebno je da Uprava Društva hitno pravno i finansijski reguliše obaveze po ino kreditima kako bi finansijski izvještaji odražavali pouzdan prikaz obaveza i povezanih rashoda.

Potrebno je za sva kreditna zaduženja postupiti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama kako bi se osigurala transparentnost i ekonomičnost prilikom trošenja javnih sredstava.

4.9 Kapital

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana je slijedeća struktura kapitala:

	31.12.2012.	31.12.2011.
KAPITAL	36.982.979	43.270.828
Upisani vlasnički kapital	50.000	50.000
Zakonske rezerve	5.458.477	5.458.477
Statutarne rezerve	22.562.412	22.562.412
Neraspoređena dobit ranijih godina	15.199.939	16.866.853
(Gubitak izvještajne godine)	(6.287.849)	(1.666.914)

Upisani osnovni kapital registrovan kod nadležnog registarskog suda u iznosu od 50.000 KM usklađen je sa knjigovodstvenim stanjem. Osnovni kapital Društva učestvuje u osnovnom kapitalu sa 100%-tnim udjelom. Evidencija udjela se vodi u knjizi udjela, koju Uprava Društva vodi u skladu sa zakonom. Osnovni kapital Društva se može povećati ili smanjiti, ali smanjenje ne može biti ispod minimalnog iznosa osnovnog kapitala utvrđenog Zakonom.

Tokom revidirane godine, provedeno je knjigovodstveno evidentiranje Odluke Skupštine Društva od 23.05.2012. godine o pokriću gubitka iskazanog u Bilansu uspjeha za 2011. godinu u iznosu od 1.666.914 KM na način da je ostvareni gubitak pokriven iz akumulirane dobiti.

Društvo je u revidiranoj godini iskazalo negativan finansijski rezultat u iznosu od 6.287.849 KM, koji se najvećim dijelom odnosi na gubitak iz poslovnih aktivnosti (5.835.271 KM), što znači da prodajna cijena prirodnog gasa nije mogla obezbijediti sve troškove iz strukture cijene koštanja. Skupština Društva je 28.06.2013. godine donijela Odluku o pokriću gubitka za 2012. godinu na način da će gubitak u iznosu od 6.287.849 KM pokriti iz akumulirane dobiti.

4.10 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su u slijedećim iznosima:

	31.12.2012.	31.12.2011.
PRIHODI	228.327.724	206.052.873
Poslovni prihodi	221.833.721	201.038.259
Finansijski prihodi	3.305.644	4.260.791
Ostali prihodi i dobiti	3.188.359	753.823

Prihod je povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanja sredstava ili smanjenja obaveza, koji dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja se odnose na udjele učesnika u vlastitom kapitalu. Prihod predstavlja prihod od redovne aktivnosti Društva i iskazuje se po različitim nazivima: prihod od prodaje, ulaganja, finansiranja i ostali prihodi. Prihodi od prodaje gasa predstavljaju fakturisanu i obračunatu vrijednost isporučenog gasa. Prihod treba priznati kad postoji vjerovatnoća priliva ekonomskih koristi u Društvo i kad se te koristi mogu pouzdano izmjeriti. Međutim, kada se pojavi neizvjesnost u pogledu naplativosti iznosa već uključenog u prihod, taj nenaplativi iznos čiji je povrat prestao biti vjerovatan, priznaje se kao rashod.

Kada se rezultat transakcije koja se sastoji od pružanja usluga može pouzdano izmjeriti, prihodi povezani s tom transakcijom se priznaju srazmjerno stepenu izvršenja usluge na datum bilansa stanja. Prodane usluge koje su naplaćene, a nisu pružene, priznaju se kao obaveza na dan bilansa stanja. U prihode od finansiranja priznaju se prihodi u periodu kada je transakcija izvršena (realizovane kursne razlike) i na dan bilansa stanja (kursne razlike na stanje).

Poslovni prihodi u ukupnim prihodima sudjeluju sa 97,2% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 10,3%, a u odnosu na manje plan za 1 %. Prihodi po osnovu prodaje prirodnog gasa u Federaciji BiH ostvareni su u ukupnom iznosu od 168.754.966 KM. Najveće odstupanje u ostvarenim prihodima iskazano je kod Tvornice glinice Birač iz Zvornika i to više za 26.229.531 KM u odnosu na plan ili za 109,3%, dok su u odnosu na 2011. godinu, ostvareni prihodi bili veći za 5.313.811 KM. Kod svih ostalih potrošača (industrijskih i distributivnih), u 2012. godini realizovan je manji obim prodaje gasa u odnosu na planske vrijednosti. Smanjeni obim prodaje je kod nekih potrošača prouzrokovan obustavom isporuka (K.F.K. Plin d.o.o Kreševo, Tvornica vapna Kreševo), dok je kod drugih prouzrokovan smanjenim obimom proizvodnje (IGM, Cimos).

Prodajna cijena formira se na osnovu kretanja nabavnih cijena prirodnog gasa i ostalih troškova poslovanja, pri čemu značajnu ulogu ima kurs USD. Najveću stavku cijene koštanja gasa čini vrijednost prirodnog gasa po računima Gazproma u visini od 87,02%, zatim transport do Zvornika 11,63%, te ostali troškovi nabavke (uvoznička provizija, transport kroz RS i dr.) 1,35%. Navedeno znači da ukupni troškovi nabavke gasa čine 97,21% od ukupne cijene koštanja (886,27 KM/1000 Sm³), a čak 99,94% od prosječne prodajne cijene, koja je u 2012. godini iznosila 862,08 KM/1000 Sm³.

Potrošači su grupisani u sljedeće skupine:

- distributivna preduzeća (KJKP Sarajevogas, Visokogas, K.F.K. Plin, Zvornikstan);
- veliki industrijski potrošači (Arcelor Mittal Zenica, Birač Zvornik);
- srednji i mali industrijski potrošači-11 potrošača od kojih su najveći IGM Visoko, Tvornica Vapna Kreševo, T.C. Kakanj, Željezara Ilijaš, Cimos Zenica te potrošači u Republici Srpskoj.

Ugovorima sa potrošačima se regulišu opšti uslovi isporuke gasa, a fakturisanje se vrši na osnovu cijena, koje za distributivna preduzeća, na prijedlog Uprave i Nadzornog odbora Društva odobrava Vlada FBiH, a na osnovu prethodne saglasnosti resornog Ministarstva i Federalnog ministarstva trgovine. Cijena ovim kupcima se obračunava u KM.

Ugovori sa velikim industrijskim potrošačima (Arcelor Mittal Zenica, Birač Zvornik) su zaključeni u USD i cijena se kvartalno koriguje u zavisnosti od kretanja nabavne cijene prirodnog gasa. Nadzorni odbor Društva utvrđuje prodajne cijene za srednje i male industrijske potrošače, koje su utvrđene u KM.

Prodajna cijena prirodnog gasa za distributivna preduzeća od 820 KM/1000 Sm³ prenesena je iz IV kvartala 2011. godine i bila je na snazi tokom čitave 2012. godine.

Nadzorni odbor Društva je donio Odluku o utvrđivanju veleprodajne cijene prirodnog gasa za distributivna preduzeća 24.02.2012. godine (povećanje sa 820 KM/1000 m³ na 985 KM/1000 Sm³), koja je u skladu sa Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede, upućena na saglasnost Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije. Ministarstvo je obavijestilo Društvo 07.03.2012. godine da postoje objektivni razlozi za korekciju veleprodajne cijene prirodnog gasa prema distributivnim preduzećima u FBiH. Međutim, nadležno Federalno ministarstvo trgovine, nije dalo pozitivno mišljenje na zahtjev za povećanje cijene, tako da Vlada FBiH isto nije ni razmatrala. Iz razloga ostvarenja gubitka od 10,2 miliona KM na prvom polugodištu 2012. godine, Društvo je ponovno uputilo urgenciju za povećanje cijene prirodnog gasa Federalnom ministarstvu trgovine. U Zahtjevu je, između ostalog, navedeno da je sniženje ruske cijene gasa za 12% od maja 2012. godine anulirano rastom kursa dolara u odnosu na 2011. godinu. Ni nakon urgencije, Federalno ministarstvo trgovine nije dalo pozitivno mišljenje. Resorno Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije 23.08.2012. godine obavijestilo je Društvo da ne može dati saglasnost na traženu promjenu cijena gasa distributivnim preduzećima. U dopisu je navedeno da Društvo ima izražen problem likvidnosti, ne može da servisira svoje obaveze, kao i da su potraživanja polovinom avgusta 2012. godine dostigla iznos od skoro 67 miliona KM. Ministarstvo je dalo uputu Društvo da prvo riješi svoja nenaplaćena potraživanja, kako to ne bi bio razlog za nelikvidnost Društva, kao i da ponudi nova kvalitetna rješenja za kontinuirano dugoročno snabdijevanje gasom, koja neće biti u funkciji stalnog povećanja cijena gasa krajnjim potrošačima.

Upućena je 04.09.2012. godine ponovna urgencija resornom Ministarstvu, Federalnom ministarstvu trgovine i Vladi FBiH za povećanje cijene, na koju nije data saglasnost.

Članom 31. Uredbe o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede, utvrđeno je da Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva, snabdjevaču gasom tarifnih kupaca koji obavljaju javnu uslugu u FBiH, će regulisati cijenu za snabdijevanje gasom. Regulisanje cijene prirodnog gasa za tarifne kupce će se zasnivati na osnovu cijene nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu kao polazne osnove za kalkulaciju, definisanih perioda isporuke, odnosa planiranih količina i realizovanih količina gasa, sezonske ili dnevne dinamike isporuke tarifnim kupcima, odnosa ugovorenog i isporučenog kvaliteta gasa, kao i ostalih kalkulativnih elemenata cijene isporučenog gasa. **Međutim, navedenom Uredbom i internim aktima Društva nisu detaljno propisani procedura, rokovi i metodologija za kvartalno utvrđivanje prodajnih cijena prirodnog gasa.**

Nabavna cijena gasa i troškovi transporta su se kvartalno korigovali (povećavali i smanjivali) u skladu sa međunarodnim ugovorima i imajući u vidu gore navedeno, prodajna cijena distributerima se nije kvartalno utvrđivala niti adekvatno pratila promjenu cijena nabavke gasa. Iako se nabavna cijena gasa korigovala, zahtjevi za povećanjem cijena ne prate korekciju već se sačinjavaju na bazi procjene poslovanja Društva, tako da dinamički posmatrano ima znatnih odstupanja između nabavne i prodajne cijene prirodnog gasa.

Zaključenim ugovorom između Društva i KJKP „Sarajevogas“ Sarajevo, definisano je da će se obračun i fakturisanje isporučenog gasa vršiti na osnovu planske cijene gasa u skladu sa propisima koji regulišu ovu materiju. Kao što je konstatovano i prethodne godine, ne poštuju se odredbe zaključenog ugovora sa kojim je regulisan način utvrđivanja cijene i fakturisanja, niti su izvršene izmjene i dopune vezane za isto. Svaka tri mjeseca vršiti će se usklađivanje cijena na godišnjem nivou za naredno tromjesečje, dok će se eventualne razlike u cijenama iz četvrtog kvartala prenositi na plansku cijenu slijedeće godine. Fakturisanje će se vršiti na osnovu planske godišnje cijene i na bazi preuzetih količina iz zapisnika o primopredaji, koji je sastavni dio fakture.

Finansijski prihodi iskazani su u iznosu od 3.305.644 KM i odnose se na prihode od kamata na sredstva po viđenju (9.436 KM) i prihode od pozitivnih kursnih razlika (3.296.208 KM). Prihodi od kursnih razlika su nastali kao rezultat pozitivne kursne razlike u kursu USD na osnovu ulaznih deviznih faktura, po osnovu deviznih računa na kojima su evidentirani prilivi i odlivi novčanih sredstava iskazanih u USD, kao i kursne razlike nastale po deviznim izlaznim fakturama.

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 3.188.359 KM i odnose se najvećim dijelom na prihode od ukidanja ostalih i dugoročnih rezervisanja (2.237.868 KM) i prihode od naplaćenih ispravljenih potraživanja (950.481 KM) i to od: Tvornice glinice „Birač“ Zvornik (843.015 KM) i A.D. „Zvornikstan“ Zvornik (107.466 KM).

Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja odnose se na prihode od ukidanja ukalkulisanih obaveza po osnovu kamata, šte je detaljnije objašnjeno u tački 4.8 Izvještaja.

Preporuka:

Potrebno je internim aktima Društva detaljno propisati proceduru, rokove i metodologiju za kvartalno utvrđivanje prodajnih cijena prirodnog gasa.

4.11 Rashodi

U bilansu uspjeha iskazani su rashodi u ukupnom iznosu od 234.615.573 KM i veći su za 13% od prethodne godine. Poslovni rashodi se sastoje od slijedećih iznosa:

	31.12.2012.	31.12.2011.
RASHODI	234.615.573	207.719.787
Poslovni rashodi	227.668.992	202.434.136
Finansijski rashodi	4.134.565	5.164.346
Ostali rashodi i gubici	2.812.016	121.305

Poslovni rashodi su u 2012. godini imali trend rasta. Nabavna vrijednost prirodnog gasa predstavlja najznačajniji poslovni rashod koji je u 2012. godini iznosio 221.326.621 KM i veći je za 13% od prethodne godine. Tokom 2012. godine uvezeno je 256.913,196 Nm³ prirodnog gasa, za što je ruskom isporučiocu

Gazpromu plaćeno 192.617.258 KM. Iako je nabavljena količina manja za cca 8% od prethodne godine, nabavna vrijednost ruskog gasa je veća za cca 14%. Prosječna nabavna cijena po 1000 Nm³ je u 2011. godini iznosila 429,33 USD, a u 2012. godini 499,90 USD. U I kvartalu 2012. godine cijena ruskog gasa je dostigla 521,92 USD sa trendom rasta, međutim pregovorima je Društvo ugovorilo popust od 12,5% u maju 2012. godine, što je rezultiralo da cijena do kraja godine bude niža, te je sa IV kvartalom iznosila 478,52 USD. Cijena transporta je veća za 29,62% u odnosu na prethodnu godinu. Transport kroz Mađarsku je iznosio 14.489.027 KM (više za 10%) dok je transport kroz Srbiju iskazan u iznosu od 11.252.090 KM (više za 19%). Prema Izvještaju o poslovanju, osnovni uzrok povećanja cijena transporta je povećanje transportne takse u USD. Ukupna prosječna nabavna vrijednost prirodnog gasa je veća u odnosu na prethodnu godinu za 22,65% (u 2011. godini 702,44 KM/1000 Nm³ a u 2012. godini 861,58 KM/1000 Nm³).

U toku 2012. godine isplaćeno je ukupno 13.366 KM neto (19.370 KM bruto) na ime stimulacija koje su uglavnom iznosile od 10-15% od osnovne plaće uposlenika. Pravilnikom o radu nisu decidno definisani kriteriji za utvrđivanje stimulacije; ista se isplaćuje za rad na određenim projektima/programima od posebnog značaja i za posebno postignute rezultate u radu. Formiranjem službe obezbjeđenja MRS-a u Kladnju, koja se obezbijeduje 24 sata dnevno, pojavila se potreba za izdacima u vidu naknade za rad na terenu za šest uposlenika, koji se nedjeljno smjenjuju na ovim zadacima. **Društvo je uvelo praksu da isplaćuje mjesečno stimulacije za ove radnike, što nije definisano Pravilnikom o radu, a riječ je o prekovremenom, noćnom i radu u dane vikenda, u skladu sa važećim propisima, koji bi kao takvi trebali biti evidentirani i obračunati. Također je konstatovano da je iznos stimulacije uključen u osnovicu za obračun minulog rada, što nije u skladu sa Pravilnikom o radu i ugovorima o radu prema kojima je osnovna plaća osnovica za obračun minulog rada (i ostalih naknada).**

Naknade troškova zaposlenih i ostalih primanja obuhvataju troškove službenih putovanja i naknade za topli obrok, za prevoz uposlenika na posao, regres za godišnji odmor i davanja povodom vjerskih i drugih praznika i sl. U odnosu na planiranu masu ovih naknada, u 2012. godini isplaćeno je manje za 32%, a u odnosu na prošlu godinu manje za 10%.

Naknada za topli obrok utvrđena je Pravilnikom o radu i iznosi 2% od prosječne plaće u FBiH. Ukupan trošak toplog obroka u 2012. godini iznosio je 132.205 KM, što je u okviru planiranog.

Naknada za regres iznosila je 55.650 KM od čega se 4.564 KM odnosi na obračunate poreze i doprinose iznad neoporezivog dijela. Naknada je isplaćena po osnovu odluke Direktora od 28.05.2012. godine u iznosu od 70% prosječne plaće svih zaposlenika, linearno u iznosu od 1.277 KM po uposleniku. Kao i prethodne godine, **ističemo da Pravilnikom o radu Društva nije utvrđena visina regresa, samo je navedeno da u slučaju iskazanog gubitka u prethodnoj godini, ne postoji obaveza za isplatu regresa osim ukoliko se to ne odredi Planom poslovanja i potvrdi odlukom direktora Društva. Navedeno nije u skladu sa članom 19. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH, kojim je utvrđeno da je uslov za isplatu regresa da Društvo nije poslovalo sa gubitkom u prethodnoj godini. Imajući u vidu da je u prethodnoj godini iskazan gubitak u iznosu od 1.666.914 KM (a u 2012. godini 6.287.849 KM), ne može se potvrditi opravdanost isplate regresa uposlenicima u 2012. godini. Također je konstatovano da je u pojedinim slučajevima korištena uvećana osnovica za obračun regresa, što je također povećalo ukupan trošak naknade, a odnosi se na utvrđene stimulacije koje ne čine osnovu plaću uposlenika.**

Troškovi po osnovu ugovora o djelu iskazani su u iznosu od 68.948 KM. U 2012. godini Društvo je zaključilo sa 14 fizičkih lica ugovor o djelu. Društvo u skladu sa svojim poslovanjem ima povremenu potrebu za unajmljivanjem vještaka–geometara, čije troškove evidentira na investicijama u toku jer su troškovi vezani za izgradnju gasovoda. Ostali ugovori o djelu se odnose na administracijske i savjetodavne usluge. Kao i u prethodnoj godini, nastavilo se sa angažovanjem savjetnika za potrebe Uprave Društva prvobitno za period od 01.11.2011.-30.04.2012. godine, zatim od 01.05-31.12.2012. godine u mjesečnom iznosu 2.770 KM uvećano za troškove telefona bez utvrđenog limita. Uvidom u Izvještaj o radu za decembar, navedena osoba je navela „da je učestvovala u pregledu ugovora sa potrošačima i predlagala mjere za poboljšanje istih, kao i mogućnost poboljšanja organizacije i sistematizacije“. **Obzirom da se ugovor o djelu zaključuje za potrebe obavljanja određenog ugovorenog jednokratnog posla koji traje dok se ugovoreno djelo ne izvrši i obzirom da je sistematizacijom već predviđeno radno mjesto savjetnika, koje je i popunjeno od 13.08.2012. godine, ne možemo potvrditi opravdanost angažovanja savjetnika putem ugovora o djelu. Pored navedenog, Društvo je angažovalo jedno lice na radno mjesto vozača za period od 01.10-31.12.2012. godine i sa istim zaključilo ugovor uz mjesečnu naknadu od 1.093 KM. Ističemo da je navedeno radno mjesto predviđeno postojećom sistematizacijom i**

popunjeno sa drugim zaposlenikom. Za poslove nadzora realizacije projekta izgradnje transportnog gasovoda angažovana je osoba putem ugovora o djelu za period 01.07.-30.09.2012. godine uz mjesečnu neto isplatu od 2.360 KM.

Školovanje i obrazovanje usposlenika je regulisano Pravilnikom o radu, u kojem je navedeno da će Društvo omogućiti zaposleniku školovanje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje u skladu sa potrebama i mogućnostima, a da će se isto detaljno urediti posebnim općim aktom. **Nije donesen poseban akt**, a Direktor je Odlukom od 31.08.2012. godine odobrio sredstva za pokriće troškova školovanja (izrada doktorske disertacije) u iznosu od 12.000 KM jednom uposleniku raspoređenom na radnom mjestu glavnog knjigovođe-bilansiste. Ukupno je uplaćeno 7.000 KM na račun Ekonomskog fakulteta u Banjaluci, što je sa pripadajućim porezima i doprinosima iznosilo 11.272 KM. Isplata je izvršena samo na osnovu Plana poslovanja, u kojem za ovaj izdatak planirano 13.000 KM. **Obzirom da nije donesen poseban interni akt o potrebama školovanja i obzirom na finansijsko stanje u Društvu, ne može se potvrditi opravdanost navedenog troška.**

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 210.163 KM. U okviru ovih troškova iskazani su troškovi sponzorstva u cilju reklame (19.131 KM) kao i troškovi održavanja (55.468 KM). Uzimajući u obzir da Društvo već neko vrijeme posluje sa gubitkom, kao i prirodu poslovanja Društva, ne može se potvrditi opravdanost utroška sredstava na ime sponzorstva i reklame. Tekuće održavanje materijalnih sredstava predviđeno je Planom poslovanja za 2012. godinu u iznosu od 437.000 KM, dok realizacija na dan 31.12.2012. godine iznosila je svega 12,69% od plana. U Izvještaju o poslovanju nije naveden razlog niske realizacije, odnosno planskih pretpostavki za navedeni iznos.

Finansijski rashodi manji su za 20% u odnosu na prethodnu godinu. Najvećim dijelom se odnose na negativne kursne razlike po osnovu obaveza prema ino-dobavljačima (2.270.168 KM), zatim razlike nastale na osnovu stanja na deviznim računima (981.002 KM). Društvo ne može direktno uticati na visinu ovih rashoda jer je cijena prirodnog gasa kao i transportnih troškova određena osnovnim ugovorima koji su iskazani u USD. Rashodi kamata iznosili su 380.653 KM. U okviru ostalih rashoda finansiranja su evidentirani troškovi takse na nepovučena sredstva koju obračunava EBRD (125.648 KM) i penali na ime kašnjenja u plaćanju prema Gazprom Exportu (16.590 KM).

Ostali rashodi i gubici iznose 2.812.106 KM, a isti su u prethodnoj godini iznosili 121.305 KM. Odnose se na ispravku vrijednosti i otpisa potraživanja. Tokom godine Društvo je izvršilo utuživanje određenih industrijskih potrošača u ukupnom iznosu od 2.633.319 KM.

Preporuke:

Ugovore o djelu zaključivati u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu navedenu oblast i to za poslove koji nisu predviđeno postojećom sistematizacijom.

Potrebno je donijeti akt kojim će se definisati uslovi i kriteriji dodjele sredstava za pokriće troškova školarine uz uvažavanje mogućnosti i potreba Društva.

Preispitati opravdanost utroška sredstava na ime reklame i sponzorstvu u periodu kada Društvo iskazuje gubitak poslovanja.

Potrebno je uskladiti Pravilnik o radu sa Općim kolektivnim ugovorom FBiH u dijelu koji se odnosi na isplatu regresa te osigurati dosljednu primjenu istog što se odnosi na obračun stimulacija i minulog rada.

4.12 Sudski sporovi

Prema podacima Sektora za pravne i opće poslove, na dan 31.12.2012. godine protiv Društva se vode 3 sudska spora, od kojih se dva odnose na tužbe bivših članova Nadzornih odbora radi isplate mjesečne naknade po osnovu angažmana u istome. Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da su navedeni sudski postupci u toku. Protiv Društva fizičko lice je podignulo tužbu radi isplate naknade štete na nekretninama prilikom izvođenja radova na polaganju gasovoda Visoko-Brnjaci u vrijednosti od 2.000 KM:

Prema Informaciji o stanju sudskih predmeta, Društvo je pokrenulo pet tužbi protiv pravnih lica zbog neplaćanja prirodnog gasa u ukupnom iznosu od 2.853.576 KM:

4.13 Nabavke

Prema prezentiranim podacima Društva, u 2012. godini zaključeno je ugovora o javnim nabavkama ukupne vrijednosti 978.959 KM. Po osnovu otvorenih postupaka zaključeno je ugovora u iznosu od 425.260 KM, po osnovu pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja 137.627 KM, konkurentskih zahtjeva 267.678 KM i direktnih sporazuma 148.394 KM. Od strane ponuđača Uredu za razmatranje žalbe podnesena je jedna žalba, koja se odnosila na postupak izbora banke za platni promet u stranoj valuti i konverziji novca (LOT 3), ista je uvažena i Društvo je poništilo postupak javne nabavke u cijelosti.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, utvrđeno je da Društvo za nabavku bankarskih usluga (kratkoročni revolving kredit u iznosu od 11.360.000 KM) nije provelo proceduru Zakona o javnim nabavkama BiH. Također navodimo da je po osnovu navedenog kredita Društvo imalo troškove u ukupnom iznosu od 242.247 KM, što uključuje troškove kamata i naknada, što je detaljnije opisano u tački 4.8. Izvještaja.

U dole navedenim revidiranim postupcima koji su prethodili zaključenju ugovora nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. Utvrđeno je da je Društvo provelo otvoreni postupak radi nabavke bankarskih usluga za 2012.-2013. godinu (računi kod banaka, platni promet u KM, garancije prema inostranim dobavljačima i konverzija deviza). U Odluci o pokretanju postupka nije navedena procijenjena vrijednost nabavke, kako je propisano članom 13. internog Pravilnika o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova. U Zapisniku Komisije za izbor navedeno je da je procijenjena vrijednost nabavke cca 100.000 KM godišnje, iako je Planom poslovanja za 2012. godinu za navedene usluge predviđeno 221.260 KM. Utvrđeno je da je za LOT 1 u Obavještenju o javnoj nabavci objavljenom u „Službenom glasniku BiH“ br.88/11 navedeno da ponude za garanciju prema „Gazprom export“ mogu izdati samo banke prihvatljive za ovog dobavljača i to: Intesa Sanpaolo Bank d.d., Raiffeisen Bank d.d., UniCredit Bank d.d. i Hypo Alpe-Adria Bank d.d. **Navedeno ukazuje da je Društvo za LOT 1 trebalo provesti pregovarački postupak, a ne otvoreni postupak.**

Direktor je 22.12.2011. godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača za LOT 1 u kojoj je navedeno da je najpovoljnija ponuda Intesa Sanpaolo Bank d.d. Sarajevo, a u slučaju da ova banka blagovremeno ne obezbijedi izdavanje predmetne garancije, poslovi će biti povjereni drugoplasiranoj banci UniCredit Bank d.d., kako je definisano i u tenderskoj dokumentaciji. **Naprijed navedeno je u suprotnosti sa članom 34. Zakona o javnim nabavkama BiH, prema kojem se ugovor dodjeljuje jednom odabranom ponuđaču koji je dostavio ekonomski najpovoljniju ponudu. Revizijom je utvrđeno da Društvo nije zaključilo Ugovor sa drugoplasiranom bankom, kojim bi regulisali međusobna prava i obaveze, a što je navedeno u Odluci o izboru.** Vezano za navedeno, u Izvještaju Društva o provedenim postupcima javnih nabavki je navedeno da je vrijednost navedene nabavke (za LOT 1 i LOT 2) iznosila 310.756 KM, međutim utvrđeno je da su sa izabranim bankama zaključeni Okvirni sporazumi za period 2012.-2013. godina, prema kojima ukupna vrijednost iznosi 621.512 KM.

Preporuka:

Postupke nabavki provoditi u skladu sa propisanim procedurama Zakona o javnim nabavkama BiH, podzakonskim i vlastitim aktima.

4.14 Vanbilansna evidencija

Vrijednost vanbilansne evidencije na dan 31.12.2012. godine iskazana je u iznosu od 8.753.240 KM i odnosi se na dug Republike Srpske za gas potrošen u 1996. godini u vrijednosti od 5.900.000 USD i konsultantske usluge po EBRD-u kreditu finansirane iz sredstava banke.

5. KOMENTAR

U ostavljenom roku 11.07.2013. godine Uprava Društva je dostavila Komentar na Nacrt Izveštaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja „BH-GAS“ d.o.o Sarajevo za 2012. godinu. U Komentaru nisu date primjedbe na predmetni Nacrt Izveštaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja.

**Rukovodilac Sektora za finansijsku
reviziju**

Mirsada Janjoš, dipl.oec.

Vođa tima

Dijana Šutalo, viši revizor za finansijsku reviziju, dipl.oec.

Član tima

Mia Buljubašić, mlađi revizor za finans. reviziju, dipl.oec.